МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган,
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 103 (4116). ШОАТТА, 28 август, 1965 шу. Мах 2 кеп.

ЦХЬАККХА А ГЕКТАР МА ЙИТА БІАЬСТИ АХА

Юрта боахам интенсивно лела бара Іалальмате боккха лоархІам болаш я зябь. Юртбоахама Іилмо а практико а бокъонца теша а вош хьахьекхад бІаьсти юв культураш зяба тІа йийча, уж белгтала дикагІа хулаш хилар.

Массехк шу да Урус-Мартана районерча «Красноармейский» совхоза гІорваьнна механизатор Кагерманов Оалхазар керте латтача коммунистически къахьегама бригада хьажкІаш шерра-шера хьувкъаш хьайоагІа. Бригада хьажкІаш хьувкъара керттерча бахьанех цаІ лерхІ нов. Кагерманова шоай бригада еррига хьажкІаш зяба тІа ювш хилар.

Грозненски районерча «Советская Россия» яхача колхозо дикка хьажкІаш йийр соахка бІаьсти аьхача лаьтта. Гурахьа хьажкІаш чуийцачул тІехьагІа лаьрхІача 13,7 центнер мара хилаязар цу колхоза гектара тІара яьнна хьажкІаш. Еррига хьажкІаш гурахьа аьхача лаьтта йийнача цу районерча «Ермоловский» № 3 йолча сомий-баьца даарийн совхозашта 30 центнер яьлар хІара гектара тІара.

Иштта да гІулакхаш республика ерригача районашка а. Зяба тІа дІайийна хІамаш массанахьа а холуш дикагІа хул. Къаьстта лоархІаме я зябь шекара свеклана. БІаьсти аьхача лаьтта дІайийна свекла дукхагІа долча даькъе эсала хул, дукхагІа къахьегам дІабода, кхы дІадодар а дукхагІа хул.

Белгалдаккха дезаш да бІаьсти юв культураш зяба тІа дІае дукха а аттагІа хилар. Хьалхе а аьхача лаьтта дІаювш хилча сихагІа дІайийна йоал культураш, деррига балхаш дика а деш уж дІае вІаштІехьдоал.

Из деррига а дика кхетаду вай республика дукхагІа долча боахамий кулгалхошей специалисташей. Цудухьа хІара шера гурахьа дІаболабу цар хьатІадоагІача шера дІаювргІйола культураш хьувкъаяра бола къовсам. Цхьаккха а гектар лаьтта ма дита бІаьсти оахаргда аьле, яхай я цар девиз.

ДукхагІча районий боахамашка укх шера а дика латт бІаьсти культураш дІаювргІйола лаьтташ кийчдара балхаш. Гуйран ялаташ дІадера кийчо еши хьайбашта довкъар Іалаццеши шоаш боахкашцехь чІоагІа оарцагІбаьннаб уж бІаьстан кийчо яра. Зяба аха дезача лаьттах 25 август тІаккхоачаш ах гаргга аьхад, масала, Гудермеса районерча боахамашка. Во латтац из гІулакх Сунженски, Урус-Мартана, иштта цхьайолча кхыча районашка.

Цхьабакъда, иштта дац гІулакхаш массанахьа а. Дукхача боахамашка эсала лел зябь кийчъяра гІулакх. Масала, еррига район хьайийцача республике дукхагІа зябь оахаращца я МалгІабика район, амма цу районерча «Ингушский» совхоза механизатораша шортта тракторาш йоллашехь шоай аха езача 7700 гектарах, еррига а 505 гектар мара аьхаяц 25 август тІаккхоачаш... Шоай яраш а МалгІабика НПУ новкъостала яхйийтараш а лаьрхІача 35 гусеничны трактор я совхозе, царех лаьтта оахаш 8 мара хилац дийнахьа. Чархаш ярех цхьаккха а трактор яц лаьтта оахаш. Лаьтта оахаш йоахкача тракторашта тІехьарча цхьанна а нохарах ялла ц пхаьд.

Геттара эсала лел зябь ахара балхаш Шелковской района боахамашка. 7000 гектар лаьтта да шелковчанаша укх шера зяба аха дезаш, цхьабакъда, деррига зяба цар аьха лаьтта 373 гектар мара дац. КІезига лаьтта аьхад зяба Наурски Наьсарени районий боахамашка а.

ХІанз деш латта деррига балхаш ханнахьа чакхдахара мел эшар долаш да вай республика колхозашкей совхозашкей. Кхоачамболлаш, техника я, цунах пайда эцара даькъе Іоаяь дика опыт а йолаш бола механизатораш ба. ТІаккха малагІа бахьан да зяба лаьтта ахара гІулакх ледара хилара? Цун бахьан да, дукхача боахамашка лаьтта аха хьожаяь трактораш кІезига хилари цар цхьан сменах мара болх ца бари. Са довшшехьа дуж кхашкара тракторий тата, хІаьта шоллагІча дийнахьа а болх ханнахьа дІаболабац.

Цхьадолча боахамий кхашка хІанз а хьагулданза ча улл. Цунах ши зе доал: цкъа-дале, Іай доаханна чІоагІа эшаргІола доакъар довш латт, шозлагІа-дале, ча хьа ца гулдича лаьтта аха йиш яц. Ча чекка хьагул а даь мукъа даха деза лаьтташ, мукъадаьннараш сихха аха а оахаш. ТІера хьажкІаш хьахьоккхашехь, аха деза силоса йийна хьажкІаш тІайола лаьтташ а.

МалагІча кхай тІа малагІа культура юргья теркал а деш лаьтташ оахача хана кхоачамхиллал моттигера а минеральни а удобренеш яхка еза кхашка. Царех чІоагІа беркат дарга дІаюврглола хІамаш хьувкъара, дІадахар шолхленца юхаметтаоттаргда.

Зяба лаьтташ оахача хана чІоагІа теркам тІабахийта беза из дика ахара. ДоагІача тайпара кІоарга, йовкъаш ца юташ аха деза лаьтта, оаххашехь а шаьрде деза. Деррига лаьтта оахаш дола нохараш хьоангІалаш доахкаши макхаш тІехьадолаши хила деза. Практико хьахьекхад дика тоаяьча зяба хІара гектара тІара 2—3 центнер дукхагІа хьувкъам боалаш хилар. Ахпара системах гурахьа зяба аьха лаьтта тоадича оасар кІезигагІа хул. Цо торо хулийт бІаьстан балхаш кІезигде а уж сихагІа чакхдаха а.

Август бутт бовш латт, хьатІаккхаьчай гуйра. Цудухьа сихде деза лаьтта оахилга. Боахамий кулгалхошей специалисташей диццалийта йиш яц ханнахьа аьха зябь дикагІа хилари лаьтта ахара хІанз дукхагІа торонаш хилари. КІеззига ха мара йисаяц хьажкІаш, гидуаргаш, шекара свекла чуэца йолаяла. Уж балхаш доладелча хІанз санна торонаш хургьяц лаьтта аха.

Кхашкара дукхагІа дола балхаш дераш механизатораш ба. Боккха лоархІам болаш да цар къахьегам нийса вІаштІехьбаккхар, цар балха эша хьалаш Іалашдар. Боахамий кулгалхой, специалисташ, профсоюзни организацеш чІоагІа оарцагІъяла еза цу гІулакха, шерра йоаржае еза механизатораштa юкъе социалистически яхь, цар балха дикагІа безам тІагІоргбола гІулакх де деза.

Беррига колхозхойи совхозий болхлойи кхашка хила беза ха я хІанз хьатІаьттар. Партийни организацей декхар да беррига кхашкара балхаш деча наха юкъе партийно-политически болх боаржабар, хІара участке партийни организаце влияни хургйола гІулакх вІаштІехьдаккхар.

Еррига бІаьсти юв культураш зяба тІа ер — уж хьувкъара эша хьал да. Цудухьа бІаьсти дІадувргдола деррига лаьтта гурахьа аха деза. Из да, механизатор, хьа декхар!

СЕМИЛЕТКА —ХАНАЛ ХЬАЛХА

КАРАГІДАЬННАЧОХ КХОАЧАМБАЦ

Къона предприяти я ала йиш йолаш я «Росторгмонтаж» яха ремонтно-монтажни комбинат. хІана аьлча 5 шу мара дац из йилла.

Мах беча организацей кхачан продукташ ца талхийташ лелае йиш хургйолаш еррига торгови техникана эшаш дола гІулакх де дезаш я из предприяти. Комбинат йилла дукха ха еце а, барт тайпа дезал санна вІаштІехьъяла кхийнад цун коллектива, ший къахьегамца дика хьоккхамаш дъьхад цо.

1964 шера 105,1 процент кхоачашйир гІишлой-монтажни балхий план, уж кхоачашдарга дІабода мах 4,3 процент лохбаьб. Иштта кхоачашйир валови продукци арахецара план а.

1965 шера кхы а дикагІа болх бе социалистически декхараш тІаийцар коллективо.

1965 шера укх тайпара хьокхамаш да коллектива:

ГІишлой-монтажни балхий 7 бетта план 112,6 процент кхоачашъяьй, уж чакхдахарга дІабода мах планах лаьрхІачул 5,5 процент лохбаьб. Валови продукци арахецара план 102,4 процент кхоачашъяьй.

Цу даннеех гуш да комбината технико-экономически хьокхамаш дика хилар. Цхьабакъда, алхха экономически хьакхамаш дика хиннадар яхаш кхоачамбаь Іергйолаш яц коллектив. Цо лерхІ еррига торгови техникана тІехдика гІулакх де а мах беча организацешкахьара шийх цхьаккха тайпа бехк ца баккхийта а.

Социалистически декхараш, тІаэцаш, массава раьза а волаш, еррига коллективо лаьрхІар коммунистически къахьегама коллектив яха цІи яккхар дукха къовсам лоаттабе.

Болхлошта юкъера белгалбаьннаб дикагІа бола производственникаш. Царех ва комбинате сий деш хинна ца Іеш, горпищеторга болхлоша а чІоагІа лоархІаш вола нов. Петин Дмитрий Александрович. Цо гІулакх деш йола еррига холодильни оборудовани дикача хьала тІа я. Из Ленински района къахьегамхой депутатий Совета депутат а торгови болхлой союза обкома член а ва, хІаьта цо цига боккха общественни болх а лелабу.

Ший балха тІа цІаккха а гІалат ца воалаш къахьег кассови аппаратий механика нов. Морозов Александр Владимировича. Цо хала балхаш аттача дахара тІаерзаяь йола маьхера рационализаторски предложенеш тел. Масала, дукха ха йоалцаш цо дагалаьцай электромотораштa ремонт яра хьалхагІа кулгашца еш хинна заготовка хІанз механически еш йола механизм.

Комбината еррига коллективо чІоагІа дика могабу Плотников Валентин Петрович, электрик Кусов Григорий Петрович, Фролов Александр Евсеевич, слесарь Куличенко Виктор Иванович санна бола болхлой.

Кхы а дукха бувца йиш йолаш ба шоай цІенача къахьегамца технико-экономически хьокхамаш дебадеш бола тешаме болхлой.

ДІахо малагІа перспективаш я комбината? Эргаяьккха тоаьр а йолаш йола торгови техника хІанз республикана дукхагІа ухаш хиларца дувзаденна коллективана хьалхашка декхар эттад — цІаккха а ца соцаш цу технико болх бергболаш из лелае. 1966 шера оттаяьча ший плана тІа комбинато белгалдаьд вай город кхы а хозагІа хилийтар дукха газосветорекламаш шеръелга.

Ше даьхача толамех кхоачамбаь Іелургйолаш яц комбината коллектив, цудухьа хІанз хьалхагІа цІаккха а ше ца лоаттабаьча тайпара къовсам лоаттабу цо деррига балхаш экономически эффективность йолаш хилийтар дукха.

И. ТЕРЕШИН,
Грозненски ремонтно-монтажни комбината инженер-экономист.

ДАЛА ДОАГІАШ ДЕННА СОВГІАТ

Пхи шу мара дац Грозненски рудай йоапача управлене Цуров Ахьмад керте латтача Аргун яхача коллективо болх бу. Цу юкъа дика дІайовзийтай цо ше доахача къахьегама толамашца. Укх тІеххьарча шерашка управлене карара кара тела Ціе байракх даима цу коллективо лелаю. ДІахо йодача хана а из карара ца ялийтара хьинар кхы а совдаькха къахьегаш ба болхлой.

Семилетка тІеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъе декхар тІаийцадар карьера болхлоша. Из кхоачашдара шерра социалистически яхь яьржай цига болх беча ийс бригада юкъе. Яхьо кердача толамашка кхувл. Валови продукци арахецара бархІ бетта план 18-ча августа кхоачашъяьй карьера болхлоша. Ер бутт бовлехьа тІабоагІача бетта чотах арахецаргба итташ эзараш кубически метраш жагІа.

ДІабахача ворхІ бетта планах лаьрхІачул совгІа арахийцар 54 эзар кубически метр жагІа. Цу юкъа къахьегама овсарле план 12 процент тІеххкхоачашйир болхлоша, хІаьта арахецача продукцега дІабода мах лохбир 3 процент. Цул совгІа, ворхІ бетта кхоаь электроэнерги 35 эзар киловатт-сахьат да, паччахьалкхенна 6 эзар сома маьха пайда баьб.

Вай республикера гІишлошъю организацеш Іалашъяь из Іеш, жагІаца карьера коллективо ІалашъЮ Дагестанера дукха гІишлошъю организацеш а.

Коммунистически къахьегама сийлен цІи яккхара боккха къовсам лоаттабу карьерерча бригадаша. ХІанзлехьа из сийлен цІи еннай йиъ бригадана. Царех я нн. Усманов, Агамерзоев, Никитин, Дмитриев керте латта бригадаш.

Иштта лакха къахьегама толамаш даха вІаштІехьдоал чурча кхоачамех бизза пайда эцарах, керда техникей технологии балха юкъеэкхахьарах. Масала, укх шера кийчъяьй механизированни хьисапе установке жагІа дІалуш йола мероприяти. Цу гІулакхо дикка лакхъяьй къахьегама овсарле. ХІара бетта итогаш ю яхье яьннача бригадаша даьхача толамий. Хьалха латтача бригадана карара кара тела Ціе вымпел лу. Укх шера из вымпел лелаеш я нов. Усманов керте латта бригада.

Семилетка тІеххьарча шера план, деза цІей — 7 ноябрь тІаккхоачаш, кхоачашъергья оаха, — йоах бригада болхлоша.

Б. КОСТОЕВ.

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШЦА НИЙСЛЕ!

Хьайбаш леладерий балхага хьежача, Науроки района хьайбаш леладераш массарел хьалха ба. Ханал гаьнна хьалха, 20-ча августа, кхоачашъяьй цар паччахьалкхенга тха, фуаш, шура йохкара план.

Цхьабакъда, республика кхыйолча районашка иштта дика дац хьокхамаш. Еррига республике лаьрхІача дулх кийчдара план кхоачашъяра процент соахка укх хана хинначоа нийсса мара яц. Укхаза ала дезаш да 1964 шера дулх кийчдара план 98,9 процент мара кхоачашъяь ца хилар, вешта аьлча, 260 тонн кІезигагІа дІаделар паччахьалкхенна дулх.

Дахача шера хинна гІалаташ укх шера балха юкъе ца хилийтар дукха дукха къахьега деза хьайбаш леладераша. Эггара хьалха из ала деза Шелковской района колхозехи Наьсарен района совхозехи. ХІаьта тоъал тІехьадисад Грозненски района боахамаш а.

Шура кийчъелга укх шера еррига республике лаьрхІача соахкарчул дикагІа-м лел, хІаьта а цхьаццадола боахамаш тІехьадисад. Нагахьа санна августа хьалхара ши декада вІашии нийсйича гучадоал шура тІехьтІехьагІа кІезигагІа йоаккхилга. Из ла мегаргдолаш гІулакх дац, хІана аьлча республика дикагІйолча фермаша шура йоаккхилга гаьнна лакхдаь хиларах. Масала, Шаьла района боахамашка августа шоллагІча декаде хьалхарча декаде дІаеннач ул 60 центнер дукхагІа дІаеннай шура. Дика лелабу из болх Ножай-Юрта района колхозаша а: шоллагІча декаде цар дІаенна шура 50 центнер дукхагІа я. Цхьабакъда, массанел дукхагІа дІаеннай шоллагІча декаде Надтеречни района совхозаша — бІаь центнер дукхагІа.

Цунца цхьана цхьадолча боахамаша, лакхе вай белгалдаьча бесса, августа шоллагІча декаде дІаенна шура кІезигагІа я хьалхарча декаде дІаеннач ул. Иштта, масала, Грозненски района «Советская Россия» яхача колхозо шоллагІча декаде 102 центнер, «Новый быт» яхача колхозо 29 центнер, №2 йолча баьца даарийшурий совхозо 45 центнер кІезигагІа дІаеннай шура шоллагІча декаде. Цхьабакъда, цу районе а цхьадола боахамаш да шура дІалулга тІехьтІехьагІа лакхадоаккхаш. Масала, № 1 йолча шурий совхозо 52 центнер дукхагІа дІаеннай шура шоллагІча декаде, хІаьта иштта шоллагІча декаде дукхагІа шура дІаеннач арна юкъе я «Старо-Юртовский совхоз, Ленина цІерах йола колхоз.

ШоллагІча декаде паччахьалкхенна шура дІаялар лохдаьд Сунженски, Ведана районий колхозаща, Наьсарен, Урус-Мартана районий совхозаша.

Еррига республике лаьрхІача август бетта хьалхарча декаде дІаеннач ул 870 центнер кІезигагІа дІаеннай шура.

Из гІулакх тоадара эггара хьалха эшаш дар фуд аьлча, тІехьадиса боахамаш дикагІчарца нийсдалар да.

1965-ча шера 20-ча августа паччахьалкхенга хьайбай продукташ йоххара шера план кхоачашъярах йола.

СВОДКА

(Шера план процентаща)

Районаш	Дулх	Шура	Фуаш	тха
Ачхой-Мартана	51	65	87	80
Ведана	66	79	90	65
Грозненски	50	72	79	102
Гудермесски	62	68	82	64
МалгІабика	52	65	67	82
Надтеречни	47	66	73	87
Наьсарен	46	69	66	79
Науроки	49	81	102	100,1
Ножай-Юрта	51	79	89	46
Советски	54	74	86	40
Сунженски	63	71	83	103
Урус-Мартана	67	64	91	59
Шаьла	67	66	88	66
Шелковской	48	69	76	105
г. Грозный	35	—	—	—
Еррига республике	52	70	82	98

ЦІЕ БАЙРАКХ—ХЬАЛХА ЛАТТАРАШТА

Іалаьмате хозача метте уллача Іама йистте доажаду Грозненски района сомий-баьца даарий совхоза № 3 йолча шурий-товарни фермо ший доахана Іул. 600 етт ба ферме. Дика тоаденнача хьайбаша денна-ден дукхагІа лу шура. Укх шера июль бетта яьккха шура дІадахача шера цу бетта яькхачунца нийсйича 227 килограмм дукхагІа я.

Иштта лакха къахьегама толамаш дахар бахьан долаш хьалха № 1 йолча совхозага хинна карара кара тела КПСС райкомен Грозненски района къахьегамхой депутатий Советен Ціе байракх яьккхар ферма болхлоша.

Укх шера 18 августа хиннача собране ший байракх дІайийцар цу шурий-товарни фермо.

И. ХОМЕНКО.

Советски Союзе гІолла

ЯЛХ ШЕРА КХО МИЛЛИОН

ДНЕПРОПЕТРОВСК, 25 август. (ТАСС). Ялх шера кхо миллион тонн совгІа чон деннад Петровске цІерахча завода № 5 йолча домно. Семилетке хьалъяьча чон лоаладеча йоккхийча агрегатий серена юкъе эггара хьалкхаръяр из яр. Хьалхарча пятилеткай шерашка завода еррига доменни цехо лоаладеш хиннач ул дуккха а дукхагІа чон лоаладу хІанз шера цу пишка чу.

СЕМИЛЕТКА ЗАДАНЕШ ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯЬЙ

РСФСР ЦСУ ДАННЕЕХ

Курски областа промышленностерча къахьегамхоша ханал хьалха — укх шера 20 август тІаккхоачаш кхоачашйир валови продукци арахецара ворхІ шера планах енна хинна заданеш. Арахеца продукци 2,2-зза дукхагІа хиннай.

Машиностроенеи химически промышленностеи продукци кхозза совгІа дукхагІа арахец, электроэнерги 4,6-зза дукхагІа йоаккх. Къахьегама овсарле 61 процент лакхъеннай.

Ер шу чакхдалалехьа семилетка заданел совгІа диъ бІазза бІаь сом совгІача маьха продукци хьаергья.

КАСПИЙСКИ БЕЛЕК

Ленинграде хиннача Дунен халкъашта юкъерча бекхий аукционе чІоагІа уйла тІаэзар каспийски белькай цІокилгаша. Шийтта ди даьнна тюлений кІофигаш я уж. КІай е низткъа кремови бос а болаш кхаьта, хоза бекх ба цар. Белька эзараш цІокилгаш ийцай английски фирмашеи югославски Арахьарча торгови объединенеи.

Укх шера керда лостам лаьцаб тюлений промысло: белькаш йоа а еш, дикагІча сортах йола бекха бедал йоах. Махачкалерча тюлений цІокилгаш юххьанца чакхйоахача цеха модернизаци яьй, цигара самолеташца а вагонашца-рефрижераторашца а Казански бекхий комбинате дІакхухьийт цІекий.

Каспера форда оакхарий доадераша итташ эзараш цІекий кийчъяьй укх сезонах. Казахстанерча Бэутински чкъаьрий комбинате цхьаькха а хьалъергья цІекий юххьанца чакхйоаха цех. Форда оакхарий доадеча кемаш тІа иштта вІаштІехьдаккха лаьрхІад юххьанца уж чакхйоахилга.

(АПН).

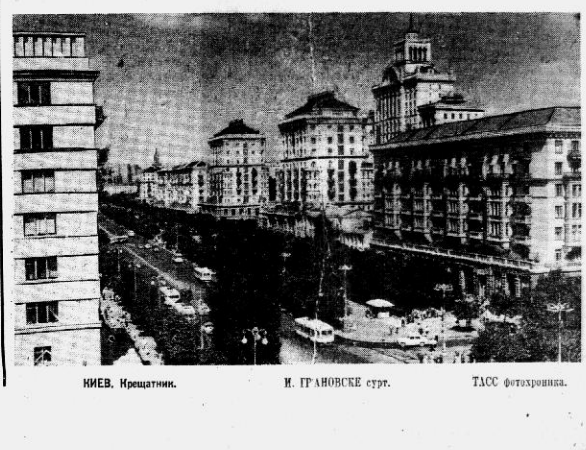
КІАЙ - БАЛТИЙСКИ ФОРДИЙ КАНАЛА РЕКОНСТРУКЦИ ЕШ ЛАТТ

ЛЕНИНГРАД, 25 август. (ТАСС корр.). Кердадаккха доладаьд Ладожски Онежски Іамаш, Неван Свири яхача хишка гІолла кхаь форда (Балтийски, КІай, Баренцева) порташ вІашагІдувзаш дола, хІаьта къилбаседенгахьара къулбехьенгахьа лоамехи Карелерча хьунехи «чакхдаьккха» КІай-Балтийски фордий канал. 32 шу хьалхатІа хьалдаьча цу Іалаьмате доккхийча хиш тІарча гІирсий комплекса 227 километр йІаьхача трассана еш йола реконструкци ленинградски специалисташа оттаяьча проектах чакхйоаккхаш я.

Юххьанца дахчах яь хинна канала ткъеста шлюзи царна тІадолха гІирсаш бетонах а аьшкабетонах а доттаргдолаш да. Кердача причалаша сихагІа лела йиш хулийтаргья кемашка; гІишлошъераша массехк моттигера кІоарг а ергья, нийс а ергья фарватер.

КІай-Балтийски фордий канала реконструкци яр къаьстта лоархІаме да кІоарга хий дола КІай - Балтийски фордий наькъа эксплуатаце е йоларца дувзаденна. Хин низ болча цу шин пхаьна чу гІолла эггара хьалха къилбаседенгахьа ух деза мовхьаш кхухьа мехкдаьттах, ялатех, тухах, кхыча мовхьех детта дола кемаш — хІаьта юхалоагІаш —Хибин яхача апатитахи Кольски ахгІайрен тІарча рудахи детта хул кемаш.

Реконструкци чакхъяьннач ул тІехьагІа канала чу гІолла дІа-юха кхухьа мовхьаш дуккха а дукхагІа хургда.

КИЕВ. Крещатник. И. ГРАНОВСКЕ сурт. ТАСС фотохроника.

Цхьана яь советско-конголезски коммюнике

СССР Лаккхехьарча Совета Президиумои Советски правительстваси бехарах баьхка Конго Республика (Браззавиль) президент, Къама революционни болама парте генеральни секретарь Альфонс Массамба-Деба цунца улув баьнна баьхка Конго Республика паччахьалкхен а партийни а деятелаши 17-ча дийнахьа дена 25 августага кхаччалца официальни визитагІа Советски Союзе хилар.

Кера теха дІакхайкаьча цхьана аьча советско-конголезски коммюнике тІа йоах хьаьший, Москве хилараl совгІа, Волгограде а Киеве а хиннаб. Беза конголезски хьаьший массанахьа а чІоагІача безаме тІаийбаьб, из да къонахчал долча конголезски халкъаца советски халкъа дагтахьара вежарий доттагІала уйлаш хилара дола тешал.

Конго Республика президент СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председателаца А. И. Микоянаца вІашагІ а веттавелар, къамаьлаш а дир. Из визитагІа вaха СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин волча а хилар, цунца къамаьл деш а хилар.

ВІашагІбетталучеи къамаьлаш дечей дакъа лоацаш хилар советски оагІонгахьара — Г. И. Воронов, Ю. В. Андропов, СССР Министрий Совета Председатела заместитель В. Н. Новиков, СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министр А. А. Громыко, кхыбола советски кулгалхой; конголезски оагІонгахьара — Конго Республика президентаца улув баьнна баьхка паччахьалкхен а партийни а деятелаш.

Даггахьа а доттагІашха вІаши дагардар ховш а чакхдийнна къамаьлаш деш вІаши дагабийлар лоархІамегІа йолча дунен халкъашта юкъерча проблемай хьакъехьа а, хІаьта иштта советско-конголезски вІаши юкъера гІулакхаш леладелга дІахо дегІадоаладара дешай хьакъехьа а.

Адамле дунеп кердача тІема кхерамах кІалхаръяьккхарaи халкъий кхерамзле Іалашъяраи а шоаш мукъадахара тІехьа къовсам лоаттабу халкъаш хьалкхабара а оагІора лостадаь дола деррига низаш дІахо а тІаахийтанза дарг ца хилара къакъехьа лерхІараш цаІаш долга белгалдир.

Советски Союзеи Конго Республикаи халкъаша дІакхайкаду вьетнамски халкъа турпалерча къовсама шоаш мутІахьа хилар. Шинна а мехка халкъаша хоадамболлаш чІоагІа бехке ю вьетнамски халкъа духьала агресси.

Шинна а оагІоно хоадамболлаш бехке ю ЮАР-ра апартеида политика а Къулбехьен Родезера расови дискриминаце режим а, хІаьта ший къам мукъадаккхара тІехьа къувсаш долча Къулбехьен Родезе халкъа шоаш мутІахьа хилар дІа а кхайкаду, дерригача колониальни мехкашкей халкъашеи кортамукъале ялара х йола ООН Деклараци сихагІеи йизэаи кхоачашъяра тІа а кхув.

Конголезски оагІоно, йоах коммюнике тІа, раьза хиларца белгалъяьккхай, дунен халкъашта юкъе леладеча гІулакхий хьакъехьара Африкан Азеи мехкий роль дегІаяр бахьан долаш ООН керттерча органашка хила доагІаш дола цар викалал Іалашде гІертача Советски Союза позици.

Советски оагІоно, паргІатои кортамукъали чІоагІдара тІехьарча къовсама юкъе цхьа барт хилара а вІаши мутІахьа хилара а тайпара африкански халкъаш бакъахьа тІакхувш хилар хьал а кхоабаш, дІаяьннад африкански цхьоагІон Организаци вІашагІйоллар ше бокхача маьхе лерхІаш хилар а Африка паччахьалкхенаш паргІатта къамий хьакъехьа дегІаахийтар дукха цар шоайла массе а оагІонашкахьа цхьана гІулакх леладелга дегІаккхувлара цо толамаш доахилга ловш ше хилар а. Цунца дувзаденна советски оагІоно къоабалдора африкански цхьоагІон Организаци чІоагІъяра тІадерзадаь Конго Республика тІаухийта низаш. Советски оагІоно боккхача маьхе лерхІ машар безаш йола Конго Республика (Браззавиль) политика, дІа ца кхетарей машара тІаккхувш йолча еррига паччахьалкхенашцарча доттагІадеи политика, хІаьта Конго Республика кортамукъале чІоагІъяра, къама экономикеи культуреи дегІакхувлара тІадерзадаь конголезски халкъои цун кулгалхошеи тІаухийта низаш чІоагІача безамца къоабал а ду.

Советски оагІоно лерхІ моллагІча бахьане а Конго Республика чурча гІулакхашта юкъе гІерта цхьанне а бокъо ца хилар.

Шинна а оагІоно, советско-конголезски вІаши юкъера гІулакхаш леладелга дІахо дегІадоаладара дешаш дувца а дийца, белгалдаьккхар Конго Республике къама революци котъяьннач ул тІехьагІа уж гІулакхаш леладелга массе а оагІонгахьара дегІадар. ОагІонаша аьлар Советски Союзаи Конго Республиканеи (Браззавиль) юкъе вІаши доттагІала гІулакхаш леладелгеи цхьана гІулакхаш делгеи дІахо а дегІаккхувлеи чІоагІдеи шоаш кийча хилар.

ОагІонаша, йоах коммюнике тІа бухсоццаш, аьлар Конго Республика президент Массамба-Деба визитагІа Советски Союзе варо а, хІаьта иштта шинна а оагІон хьашташ кхоачаш долча дешай хьакъехьа ваІши дагабувларо а Советски Союзаи Конго Республиканеи юкъе вІаши доттагІала гІулакхаш леладелгеи беркат а доалаш цхьана гІулакхаш делгеи дІахо дегІалоаладара а чІоагІдара а гІо дерг хиларах шоаш тешам бенна йолга.

(ТАСС).

ОФИЦИАЛЬНИ ХОАМАШ

КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои вехарах официальни визитах укх шера сентябре Советски Союзе кхоачаргья Румынски коммунистически парте Центральни Комитета генеральни секретарь новкъост Николае Чаушеску керте вола Румыни Социалистически Республика партийно-правительственни делегаци. (ТАСС).

МОСКВА, 26 август. (ТАСС). Селхан Джакартера Москве юхаенай СССР Министрий Совета Председатела заместитель К. Т. Мазуров керте вола советски правительственни делегаци. Делегаци доттагІал дечта мехка яхаяр, индонезийски правительствас еха а йийха, кортамукъал дІакхайкаяь 20 шу дизара цІей дездеча.

ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЯР— ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА ГIУЛАКХ

О. ЧАХКИЕВ,
КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретарь

Парте XXII-ча съезда решенешка КПСС Программен вахаре кхоачаш а еш, советски халкъо Iалаьмате боккха беркате болх бу СССР-е коммунизм хьалъяра. Коммунизма материально-техническа база хьалъярцей коммунистическа общественни отношенеш дегIаахарцен айкха бувзам а болаш хьалкхеву кхоанен саг. Кертердарех цаI дола из дехкар кхоачашду буржуазни идеологецен иаьха ккетамчу а гIулакхашца-оамалашца а шифача замах юхедисача зуламерча гIулакхашцен къовсам а лоаттабеш.

Парте де белгалдаьхараш кхоачашдеча тIа-тIа лакхлу общественни организацей роль. КПСС Программа тIа белгалдаьккха да, социалистически паччахьалкхе дегIаахаро тIехь-тIехьагIа советаш, профессиональни, кооперативни, кхыйолеи къахьегамхой массови организацеш вIашагIкхетартйолча общественни коммунистически самоуправленега вугаш хилар. Цу процессо дIахе дегIайоалаергья общественни гIулакхаш леладара общества беррига членаша хьинаре дакъа лоацилга Iалашдеш йола демократи.

Къахьегамхой аггара массови лоархIача организацеех цаIаш я шоай лоIамах нах юкъебаха халкъа дружинаш. Царна хьалхашка доккха декхар оттадаьд — общественни порядок файла лорае, социалистически общежите боньонаш массанахьа а цIенхаштта кхоачашъярга хьежа. Дружинаша хьинаре дакъа лоац кхетама болх беча, къаьстта а кагирхошта юкъе. Цхьаболча граждани аморальни антиобщественни гIулакхашца-оамалашца лоаттабеча къовсаме боккха низ хиннаб халкъа творчески инициатива бахьанца хьахинача царех.

Нохч-ГIалгIайчене халкъа дружинаш аггара хьалха вIашагIъехкар 1959-ча шера «Мехка общественни порядок лораеча къахьегамхоша дакъа лацара хьакъехьа» болча КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советеи сопамга хьежжа. Дукха дружинаш чIоагIъелар организационно, Iоайир йоккха опыт. ХьалхагIа дружинникаша дукхагIча даькъе къовсам лоаттабора хулиганашцей кхыболча порядок телхаерашцей, кхоачам бора общественни моттигашка дежурствашдIакхахьарахи улицашка патрулал дарахи, хIаьта хIана ди тIехьа тайп-тайпара оагIош йолаш хулаш боагIа дружинникий болх. Цар дакъа лоац социалистически доалахье лорреча, кхувш боагIараш зуламех боах, новкъостал ду транспорте порядок оттаяра, автойаькъашка хатараш ца хилийта гIерт.

Дукххача предприятешка дружинашта юкъебахаб производстве хьалхделаераш, массане лоархIаши сий деши бола нах. Дукха дружинникаш цкъа мо массехказа белгалбаьннаб шоай майралца, маьккарлонца, Iеналца. Цар чота тIа да ца хилийта зуламаш, кIезига лийцабац цар общественни порядок телхаераш. Дружинай гIо-новкъосталца хьаьналча къахьегама вахара наькъ тIа баьннаб хьалха лертIара баьнна лийнна цхьабола нах, цар тоадаьд балхара а цIагIара а шоай гIулакхаш-оамалаш.

Партийни организацеша йоакхо ю дружинаш хьинаре а хьалхашка латта декхараш кхоачашдара тIаберзабаь а болх бергболаш. Халкъа дружинашта коммунисташа терко еча моттигашка я а я лерттIа порядок.

Хьинаре болх бу химически комбината, гаражни оборудоване завода, Новогрозненски поселка, Грозненски ремонтно-механически завода, № 4 йолча городской профессионально-технически училища дружинникаша. Шоай болх тоабаьб Горагорски поселкерча, Орджоникидзевская яхача станицерча дружинаша.

Ала деза, зуламаш кIезигдена долашe, вай республике хIана а тайп-тайпара зуламаш хулаш моттигаш нийслулга. Беррига хилаш хьинари оарцагIдаьккха а оттаяза яргьац порядок, цу гIулакха шерра юкъеоза еза общественность, закон кIезиг-дукха толхадича а да метаргдоацаш хьал вIаштIехьдаккха деза.

Фу бахьан да-хьогI дукххача дружинаша болх ца бар, дружинникий хьинар лаьгIдалар? Эггара хьалха из да, укх тIеххьарча хана парторганизацеша цу лоархIамерча гIулакха беш бола теркам лаьгIбаьлга.

Районни штабаша во кулгалду дружинашта, боагIача бесса вIаштIехьбаккхац болх, дружинникаш Iомабара терко яц, тIадожалаьча гIулакхах йола бехктокхамал йовдийташ цар дот айдац.

Штабаша кхоачамхилла Iомадац хьал, административни организацешца бувзам лоаттабац, царца цхьана увттаяц общественни порядок лораяра йола планаш. Штатий членашта юкъе формально дIа-юха хьежадаьд декхараш, наьха бехктокхамал лохъеннай. Практически новкъостал дара дружинаш йолча болхилга вIаштIехьдаккхац.

Халкъа дружинай дуккха штабаш я йIаьхха хана болх ца беш. Март бетта баьча тохкамо хьахьекхар, Шаьла районни штабе кхыметтел дружина список йоацилгеи шоай мел дружинникаш ба ца ховлгеи, балха планаш увттаьяц укхаза, штаба членашта юкъе дIа-юха хьежадаьдац декхараш. 30-ча марта КПСС райкома бюрос чIоагIйир штаба керда состав, цхьабакъда июль бетта баьча тохкамо хьахьекхар хьал тоадара цхьаккха тайпара хувцамаш цига ца даьлга.

Болх ца беш хиннай Ведана районера штабаш, тохкам беча хана еррига материалаши графикаши хиннаяр отпуске вахача штаба начальника сейфе дIакъайла ялаш. Ножай-Юрте кхыметтел керда культура Ща хьалийлача дийнахьа а дежурство вIаштIехьяккханзар йорядок лораяра. Къахьегамхой самодеятельни общественни организацеш хиларах тарра дружинай роль лохъю районни штабий иштта «балхо». цар сий дов. ГIулакхаш во да Надтеречни Советски районашка.

Бахача нахаи къаьстта кагирхошген юкъе кхетама болх чIоагIбара дийза дарглоапа гIулакхаш де деза. Уж декхараш кхоачашдара низ тIабахийтта къахьега деза хIара денна. Зуламашта духьала лоаттабеча къовсаме общественносто дакъа лацар — аргIан кампани а йоацаш; бокъонаш телхаегга цIенлаь вIалаккхара болча вай толаме хиланза дарглоапа хьал да.

Партеи комсомолеи горкомаша, райкомаша цахадлаш терко е еза зуламашца, общественни порядок телхаерашца лоаттабеча къовсама дешаь. Цу къовсаме шерра юкъеоза беза баха нах. Лоаппача хана юха хьажа веза районни штабий, микроштабий, халкъа дружинай состарага, лакхье еза цар бехктокхамал. Этта хьал Iомадергдолаши, административни организацеща цхьана порядоки социалистически доалахьеи лораяра дийза дарглоапа гIулакхаш ший ханнахьа дергдолаши, цахадлаш дружинникаш Iомабергболаши, дикагIа йола опыт Iоайран йоаржаяраи районни штабий балха лоаттабу тIахьожам чIоагIбе беза.

КПСС горкомашеи райкомашеи, юкххаьиэрча партийни организацешеи ма хулла дукхагIа терко е еза общественни самодеятельни организацеш — халкъа дружинаш, товарищески судаш чIоагIъяра, дикагIеи сихагIеи леларгболаш вIаштIехьбаккха беза цар болх. Вай кепа йоазона, радиос дувца деза дружинай а товарищески судий а балхах, хIаьта дружинникаша отчет е еза болхлой коллективаштеи бахача нахаи хьалхашка. Пайдане хургдар дружинникий районни собранеш йича, бокъонаш телха ца ю нах баха пункташ хилийтар духьа социалистически яхь йоаржаяро хьдла дола декхараш царна хьалхашка оттадича.

Партеи Советски правительстваи вайгара дIадех законаш чIоагIделга, зуламаш дикка лаьгIделга, хIаьта цул тIехьагIа цIенлаь уж дIадоахилга а. Дenгара денга лакхъяла еза цу гIулакха йола общественноста роль. Партийни, комсомольски, профсоюзни организацеш декхарийла я кхетамца халкъа дружинашта кулгалде, царна новкъостал де, хIаьта коммунистически общества хургйолча общественни организацей приобраз из хилар дага а лоаттаде.

Доалале йиш я дружинникий маьал, шоай декхар цар сийленца кхоачашделга хьахьокхаш дола дукха масалаш. Царех цхьадараш да ераш:

Заводской района «Центральный» яхача микроштаба дружинникашеи общественни участкови уполномоченнашеи нн. Харикинова, Ахмадова, Павлова, Паранянa лаьцар гервзaпа кийчвенна зуламхо. Ленински района № 13 йолча микроштаба дружинникашта нн. Потапчукаи Стаценкоеи кIалхара воалавалaнзар кхераме къу. Ленински района № 9 йолча микроштаба дружинникаша нн. Ерощенко, Гребенникова, Агамерзоева лаьцар массехк хулиган. Черноречье поселке № 4 йолча домоуправлене дружина командира нов. Уваровеи, дружинника нов. Мурзафаровеи, милице болхлочунца нов. Шишкинца цхьана дIавахийтанзар ши къу.

Шоаш дика болх белга хьахьекхад дружинай дуккхача специализированни отрядаша. Хьинаре болх бу «Красный молот» завода дружинникий группо, милице организацеща цхьана дукха хIама ду цо спекуляци соцае гIерташ. Шоай йоххача хIамашца массехк спекулянт лаьцав нн. Федорова, Карташова, Вихрова. Спекулянташ уголовни бехктокхаме азаб.

Гудермесе ВЛКСМ городской комитете вIашагIъелладй 21 саг чувоагIа Дзержинске цIерах йола оперативни отряд. Шоай лоIамах цуна юкъе бахараша рейдаш ю, общественни моттигашка дежурство лелаю, къовсам во лоаттабац спекулянташцеи радиохулиганашцеи.

Хала хете а, духьал дIаалаиза далац, дуккхача халкъа дружинаша шоай доккхий общественни декхараш лерттIа кхоачаш ца делга. Укх шера дикка лаьгIбеннаб дружинай, микроштабий, районни штабий болх.

Укх шера март бетта техкар Урус-Мартана юртара микроштаб. Хьо ма дий аьнна цхьаккха хIама кораланзар цу юртарча дружина болх беш хилара гешал деш. Июле а кхы хувцадаланзар хьал, ца тоаде кхоачамхилал ха йолаше а.

Хьалха санна болх ца беш я Шаьла, Шелковской, Наьсарен, Советски, Надтеречни, кхыйолчен районни дукха дружинаш.

Кхыметтел болх беш йолча дуккхача дружинаша телхаю дежурствай график, нах хьабоагIа шоашта дагадеххача хана — цаг-натгахьа. Повзаш я, патрулал де дружинникаш а ца бовлаш, предприятейи е учреждений кхыйола болхлой арабийнна моттигаш.

Ленински района № 4 йолча микроштабе июль бетта вIалла дежурстве бахканзар респотребсоюза дружинникаш. Дежурстве кхоза ара ца бовлаш бисар кога бувха гIирс беча фабрика дружинникаш. № 1 йолча микроштабе июль бетта шоай декхараш кхоачашде вIалла хьабахканзар авторемзавода, реалбаза, маслозавода, лесоторгови база, хлебокомбината, «Нефтемашремонта» дружинникаш.

№ 3 йолча штабе чIега боаллар тохкам бича. Иштта сурт дар Грозный станце микроштабе, «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта-промыслови управлене, Иванова городоке. Андреевская долина яхача поселке (Заводской район) июль бетта шоаза дежурстве ца боагIаш бисар нефтемаслозавода дружинникаш, шоаза — ТЭЦ-а. Общественноста мелали милице эсала болх бари бахьан долаш города тайп-тайпара районашка хулиганал леладеши порядок телхаеши моттигаш нийслу. Кхыметтел Грозне центре а касткаста нийслу лертIара баьнна лела нах.

ЩенхаштТа бехк бе боагIа порядок оттаяра кхоачамхилал де дезараш ца деши халкъа дружинай балха эсала кулгалдеши йолча КПСС Грозненски городской комитета, ВЛКСМ комитета, горисполкома. Из тайпа критика е йоагIаш я юрташкара цхьайола партийни советски органашцеи, милице органаш.

ХIамаш тегача трикотажни объединене № 6 йолча бригаде болх беш я Давыденко Татьяна. Школера ера из фабрике балха, цхьа ха яьккхар Iомалуш, тIаккха сихха тайп-тайпара балхаш де йолаелар. ХIаьта хIана-м шоллагIча разрядах денна норма 109 — 115 процент кхоачашъеш къахьегаш я из, продукце дикал лакха а йолаш. Татьяна комсомолка я, хьинаре дакъа лоац цо фабрика общественни вахаре юкъе. Сайрийнарча школе деша а ягIа из.

Сурта тIа: Т. Давыденко баьча балха дикалга хьожаш йоалл участка мастер М. Н. Новикова.

И. Плиева сурт.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 28 август, 1965 шу.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Бий бутт совгIа ха мара йисаяц семилетка тIеххьара шу чакхдала. Из дика кхета а деш ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаяьй Грозненски нефтемаслозавода участкаша, установкаша, сменаша.

Яхье яьннача коллективашта юкъе хьалха латтачарех я коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаю нов. Бездетный керте латта № 16 йолча установка коллектив. Валови продукци арахецара бархI бетта план шоллагIча августа кхоачашъяьй цо. Сентябрь бетта чотах арахийца продукци эзараш тоннаш я. Продукцега дIабода мах лохбарах хIанзлехьа паччахьалкхенна кходаь ахча 50 эзар гаргга сом да. Ер бутт бовшшехьа валови продукци арахецара нийс бетта план кхоачашъе лерхI цар.

Къаьстта дика къахьегаш ба технологаш В. Дубровин, И. Марушко, В. Попов, кхыбараш.

М. ЗЯЗИКОВА.

Грозненски вагонни депо участкаштеи цехаштеи юкъе къаьстта дика къахьегаш я укх шера промывочно - пропарочни участка коллектив. Мехкдаьтта продукташта лаьрхIа цистернаш кийчъяра бархI бетта план ханал 12 ди хьалха кхоачашъяьй цо. ХIанзалехьа планах лаьрхIачул совгIа кийчъяь цистерна 12 эзар совгIа я.

Участка болхлоша шоай беррига низ тIабахийта чакхйоах керда мероприятеш. Цу гIулакхо торо хулийт къахьегама овсарле дикка лакхъе. Масала, укх шера планах лаьрхIачул совгIа 12,2 процент лакхъеннай къахьегама овсарле, хIаьта арахецача продукцега дIабода мах 12,1 процент лохбеннаб. Из бахьан долаш укх шера паччахьалкхенна кходаь ахча 45,9 эзар сом да.

Шоай сменах нормаш даим тIехкхоачашъеш дика къахьегаш ба нн. Хетаев, Бобзев, Ценчук, Ичаев, кхыбараш.

Сурта тIа: новкъостий Ичаеви Хатуеви цистернашта обработка еш ба.

И. Плиева сурт.

ДИКА КИЙЧО ЯЬЙ

Массехк ди даьлча, 1-ча сентябре кердача сезонах болх бе йоладургья Шаьла районера шекара завод. Укх шера планах цига чакхъяккха еза 350 шекара свекла цхьа миллиони 350 эзари центнер я. Болх дIаболабелча балха тIа хьовламаш ца хилийтар духьа беррига шоай теркам тIабахийта къахьийтар завода специалисташа, ремонтникаша, болхлоша.

Ший ханнахьа оборудованена ремонт яра яхье а яьнна болх бир нн. Головко, Танкашкуров, Каимов, Егиханов керте латтача цехий коллективаша. Ремонт сихха йистеяккхара лоаттабарал совгIа, цун дикал лакха хилийтара а къовсам лоаттабир завода ремонтникаша. Торонех цар бизза пайда ийцалга ховргдолаш хоза сурт хьалхашка отт заводе дIачуваьлча. Хоза тоаль, басараш хьекха я цу чура станокаш, Iанара пишкаш, вакуумфильтраш, кхыйола оборудованеш. Лоацца аьлча, заводе де мел дезаш хинна ремонтни балхаш даь даьннад 25-ча августа.

Ремонт еча хьинаре къахьегарца белгалъяьнна я нов. Головко керте латтача керттерча механика отдел. Шоай участкера ремонтни балхаш 25-ча июле йистедаха социалистически декхараш тIайийцадар отдела болхлоша. Торонехи балха ханахи бизза пайда эцарах, лийрхIачул 13 ди хьалха кхоачашдир коллективо тIайийна хинна декхараш. ХIара сменах норма 115 — 120 процент кхоачашъеш къахьийгар слесараша нн. Солтмурадова, Мусаева, ремонтника нов. Бойкос, кхычар.

Иштта дика къахьийгад электроцеха, механизаце цеха, кхыча цехий коллективаша. Дика кийчъяь латт шекара свекла дIаоттае еза майда а. Цига дика къахьийгад Богатова Еленас, Батукаева Зинас, Медаев Ахьмада, Домышев ХIарона, кхычар.

Завода территори цIенъеш, наькъашка асфальт юллаш, изоляционни балхаш деш ба хIанз болхлой. Укх цхьан-шин дийнахьа йистедаха лерхI цар уж балхаш а.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

«IАЬРЖА ДОШУВ» ДУКХАГIА

ВорхI шера план ханал хьалха кхоачашъяра низ тIабахийта къахьегаш я Гудермесски нефтепромыслови управлене коллектив. Газ яккхара 9 бетта план 4-ча августеи мехкдаьтта даккхара 7 бетта план 27-ча июлеи кхоачашъяьй оаха.

Мехкдаьттеи гази яккхара план ханал хьалха кхоачашъеча доккха дакъа лаьцар технологически служба начальника нов. Дадагова кулгалдеча бригада коллективо. Барт-цхьоагIо йолаш болх бу цу бригада членаша. Дика болх барах белгалъяьккханза яргьяц беррига членаш шишша гевзал йолаш бола, нов. Фролкин керте латта звено. Операторех латт из бригада. Цо ремонт ю лаьттан тIарча оборудованена, капитальни ремонта скважинаш кийчъю. Эшача хана кIоарга наноснй скважинашта тIахьожам лоаттабу, хIаьта Беное яхача бурув тохача моттигашкарча скважинай оборудованега хьож цу бригада членаш. Коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи лелаю цар. ДикагIбола членаш лоархIаш ба нн. Богданов, Косьяненко, Касумов, Безруков, Фролкин, кхыбараш.

Дика толамаш даьхад скважинашта лаьттан кIала ремонт еча мастера нов. Хлуднева кулгалдеча бригада а. ХIара бетта тIеххкхоачашъю цо скважинай спуско-подъемни операцей нормаш. Юкъера лаьрхIача спуско-подъемни операцей ах шера план 118,4 процент кхоачашъяьй. Дика а ханал хьалха а ремонт ю бригадо. Бригада дикагIа лоархIаш я Д. Шенева М. Петрученко сменаш.

Ханал хьалха план кхоачашъяра доккха новкъостал хулаш да керда техникеи геолого-технически мероприятеши балха юкъе яхьар. БIаьш тонниш планал совгIа мехкдаьттеи эзараш кубометраш газеи яккха торо хилийтачарех керттера мероприятеш я: мехкдаьтта кIалхара хий дIакъовлар, лакхехьа укхача горизонташта юхатIабахар, кхы тIа а перфорации яр, кхыдараш.

1965-ча шера чIоагIъяьча производственни процессашта механизации автоматизации яра а дикагIйола технологи белха юкъеяхьара а планах зIамигдаьчеи зIамигачеи диаметрах долча остащца 500 метр бурув тоха, водонасосни станце телемеханизаци е, тIоанашка искусственни Iоткъам лоаттабе безаш я Гудермесски нефтепромысловни управлени. ЗIамигдаьчеи зIамигачеи диаметрах долча остащца бурув тохарах боккха пайда хул.

Керда техника балха юкъекхухьача мероприятех эггара экономически пайдаленгIа да тIоанашка хий чухийтара наькъаца тIоанашка давлени а лоаттаеш мехкдаьтта даккхара метод.

1965-ча шера хьалхарча ялх бетта планах лаьрхIачул 611 тонни дукхагIа даьккхар мехкдаьтта промысла коллективо, 9200 сом пайда а беш. № 128 йолча скважина капитальни ремонт яра балхаш сиха а дика а чакхдаха вIаштIехьдаьлар скважинашта капитальни ремонт еча бригада.

Болх лерттIа вIаштIехьбаккхарахи нахалдаш агитационно-массови болх барахи дика толамаш даьхад мехкдаьтта доаккхача цеха коллективо. Толамца кхоачашдеш да 1965-ча шера тIайийна социалистически декхараш. Планал совгIа 800 тонни мехкдаьттеи миллион кубометр гази шера яккха езача укх шера цхьоалагIа августе тIакхоачаш планал совгIа 677 тонн мехкдаьтта, 597 эзар кубометр газ яьккхай цо. Кхы а дикагIа къахьега йиш хургьяр нагахьа санна материально-технически во Iалашбаь бецаре. ХIанз тампонажни цемент ца хилар бахьан долаш тIехьа доалаш латт № 128 йолча скважинана капитальни ремонт яра балхаш.

Балха гевзал лакхъеи хьалха латтача бригадий балха опыт дIайоаржаеи лаьрхIа дикагIйолча опыта школаш еххай мехкдаьтта доаккхача цехе. ХIанз болх баь йоалаш латт къаьнагIьбарех волча оператора А. С. Квитченкос, мехкдаьтта доаккхача цеха механик волча Н. С. Фортуньянчикова кулгалдеча кIоарганасосни скважинашта дикагIа гIулакх дара опыт дIа-юха эцара школаш.

ДикагIйолча опыта школаел совгIа мехкдаьтта промысла балха юкъекхухьаш да кхыча мехкдаьтта промыслашкара, управленешкара, объединенешкара хьаIомадаь дола мехкдаьттеи гази яккхара керда методаш.

Тешаме ала мегаргдолаш да мехкдаьтта доаккхача цеха коллективо паччахьалхен план ханал хьалха кхоачашъерг хилар.

Н. КУПРИЯНОВ,
Гудермесски нефтепромысловни управлене производственно-технически отдела начальник.

УЖ ХЬАЛХА ЛАТТ

Балха темпаш дикка лакхъяь, къахьег семилетка йисача хана «Грознефтеразведка» механически мастерске 15 участка коллективо. Бурув деттарашта халданза оборудовани, инструменташ, арматурана эшаш йола деталаш лоаттаю цар. ХIаьта, шоай организаце заказаш кхоачашдаралл совгIа, кхыча промыслашта эшар а ду.

Товарни продукци арахецара бархI бетта план лаьрхIачул итт ди хьалхагIа кхоачашъяьй коллективо, балха овсарле 11,9 процент лакхъеннай. План кхоачашъеш вIалла дицдац цар продукцета дIабодаш бола мах лохбар чIоагIа лоархIаме гIулакх долга. Цу хьакъехьа дика ка маьхал яьннай коллектива. Ялх процент лохбеннаб продукцега дIабода мах планах лаьрхIачул.

Иштта къахьегача коллектива юкъе я хIанззе ворхI шера план кхоачашъяь бригадаши болхлойи. Иштта, хьатIадоагIача шера шоллагIча ах шера чотах къахьегаш ба токараш Певцов Декабрини Коменков Виктори. Денна норма кхоачашъяра хьоккхамаш юкъера лаьрхIача 170 — 180 процент хул. ХIаьта, н. Константинов Владимира кулгалдаьшка цхьарий бригада 1966 шера план кхоачашъяь я ... йоалл.

Шеко яц цу хьинар долча коллективо шоаш тIайийца социалистически декхараш дизза кхоачаш а деш ворхI шера план толамца чакхйоаккхарг хиларах.

Г. ГРЕБЕНЮК.

БЕТТО КЪАЙЛЕНАШ ГУЧАЙОАХ

Советски Iилмахоша йоах

19 августе СССР Центральни телевиденеи Кердачун кепа йоазон Агентстваси яьяр советски Iилма кердача толама - Бетта тIехьашкахьарча оагIон фотосурташ дахара хетаяь йола пресс - конференци.

Пресс-конференцена юкъе дакъа лоацаш хилар академик Александр Михайлов Пулковски обсерваторе директор вола профессор Владимир Крат, физико - математически Iилмай доктор вола профессор Александр Лебединский, физико - математически Iилмай кандидат, СССР Iилмай Академе Астрономически совета воккхагIа вола Iилма сотрудник Григорий Лайнин, АПН Iилмай обозреватель Валерий Луцкий. Цар жопаш тийлар московски журналисташта а, хIаьта иштта Москва, Ленинграда, Рига, Вильнюса, Ростова - на - Дону, Харькова, Пенза, СССР кхыча городий телевиденега хьежараша а даьча хаттарашта.

Кердачун кепа йоазон Агентстваc (АПН) дешарий терконна дIахойт пресс - конференце лоацца чулоацам.

Хаттар: «Зонд-3» яхача советски автоматически станце борта тIара хьакхаьчача Бетта тIехьашкахьарча оагIон суртех керда фу хайнад астрономашта?

Жоп: Нагахьа санна Бетта вайгахьарча оагIон фотографешка хьежача, цар тIа гу, «материкаш» аьле цIи йоахаш долча дуккха а доккхийча сийрдача дакъошка хьежжа, иштта дикка доккхий баьде доакъош — теIа моттигаш, «фордаш» аьле оалаш дараш Бетта тIа долга. Бетта вайгахьарча оагIон тIа ходаллал дакъа дIалоац цар. 1965 шера 20 июле «Зонд-3» даьхача Бетта тIехьашкахьарча даькъа сурташ тIа уж баьде доакъош дац, башха йоккха йоаца «Iатта» — Малхбоалехьен форд мара. «Фордаш керттерча даькъе Лаьттанга гуш йолча Бетта ахшара тIа да. Из терко тIайодаш дола Iакъдар хIанзарчоа доашхадуденнадац. Бакъдар аьлча; Лаьтта тIа а Малхбоалехьара ахшар материкий дукххалга диллача малхбузехьарчул эргагIа-м я. Цхьабакъда, укхаза цхьа башхало я: Лаьттан хьакъехьа из дашха йиш е материкаш «дIа-са текхаш» хиларца. Уж, хетаргахьа, цхьан хана чIоагIа яле а е мела яле а вIашагIъяьлла цхьа масса а хинна, цул тIехьагIа Лаьттан шара тIа гIолла «дIа-са иха» хиа мег.

Михайлов: Бетта кратераш хьахилара малагIа гипотеза-метеоритнияр е вулканическир — я бакъ хилара нонагIа тараш?

Жоп: Гучох, из а вож а нийса я. Бетта тIарча кратерех дикка доккха дакъа вулканаш бахьан хьахинна хилар гуш да. Цхьабакъда, цунца цхьан ханна вай спутника тIа я метеориташ бахьан хьахинна дуккха а кратераш, цар даькъе массехк геттара йоаккхийяраш а тIехьа. Геттара кагий кратераш, хьагуш ма хилара, — метеориташ еттанларах хьахинна я.

Хаттар: Сацанза йола масса вулкан я Бетта тIа?

Жоп: ХIанз дикка тешам беппа ала йиш йолаш да, сацанза йола алхха цхьа вулкан я, аьнна. Из зувлга вIаштIехьдаьннад астрономий.

Хьехаер я Альфонс яха кратер. Советски астроном волча профессора Николай Козырева массехк шу хьалха вIаштIехьдаьннад цу кратера юкъмоттигерча пика чура уха газаш зе. Цхьабакъда, теркалле дезаш да хьалъихар, лава а йоацаш, газ хинна хилар, долче, из хIама вулканически да ала йиш яц, из дашха а доашхаш мара.

Хаттар: Бетта объектаех техка цIераш мишта техк?

Жоп: Бетта карта тIа эггара хьалхара цIераш техкай XVII бIаьшере польски астронома Ян Гевеле. Цо Бетта къаьст-къаьстача объектаех массехк иттаж цIераш техкай. Лаьттан тIарча объектий: Кавказски лоамий, Апенниний, Альпий цIерех тара а йолаш. Геттара дукха цIераш техкай 1851 шера итальянски Iилмахочо Риччиоле. «Фордех» цо техкай фаьлгаца ювццал тамашийна цIераш: ДогIий Форд, ДуIай океан, Екхана Форд, Сатема Форд. Лоамех, кратерех, циркех Iилмахой цIераш тахка аьннад цо, хIаьта цхьан кратерех, ший цIи а тиллай. Уж цIераш хIанз а тIехьа йолаш я. «Луна-3» яхача советски планеташта юкъерча автоматически станце новкъостанца гучаяьхача Бетта тIехьашкахьарча оагIорча объектех техкай гIорбаьнна болча эрсий, англичаний, французски Iилма деятелий цIераш.

Хаттар: Хьан чIоагIъю уж цIераш?

Жоп: ХIанз вIашагIъеллай «Зонд-3» яхача автоматически станце гучаяьхача Бетта объектех тахка цIераш къоастаяра лаьрххIа йола комисси. Уж цIераш Дунен халкъашта юкъерча астрономически Союзо чIоагIъеш оамал я.

Хаттар: Бетта тIехьашкахьарча оагIон тIа гучаяьхай геттара чIоагIа терко тIайода массехк кагийча кратерех латта зIанаргиш. МалагIча тайпара дашха йиш я цу зIанаргех доаллар?

Жоп: Кратерий зIанаргиш я Бетта вайгахьарча оагIон тIа а. Уж мишта хьахиннай дувцаш тайп - тайпара гипотезаш я. Хета йиш йолаш да, Лаьттан тIа а санна, Бетта вулканаш лийлхачеи ийттIачеи гIолла гулъеннай, царех зIанаргиш хиннай, аьнна. Цхьабакъда, из гипотезех цаI мара яц.

Хаттар: Бетта тIехьашкахьарча оагIон кердача фотографеех ха йиш-йий Бетта почва сенах латт?

Жоп: Фотографеех цу тайпара дола хIамаш холургдац. Цу гIулакха Бетта тIехен тIа ший тохкамаш диниза даргдац.

Хаттар: Кепа йоазон тIа техача Бетта тIехьашкахьарча оагIон фотографеш тIа сьнгга бIаргагуш кIай гом ба. Фуд из?

Жоп: Бетта тIара объекташ мел сийрда я къоастаде йиш хилийтар духьа фотографе тIа хила беза фотографически загал оалаш бар, вешта аьлча, мел сийрда хургья хьалххехье а ховш бола кIаьд тIатоIабаь хила беза. Бетта тIехьашкахьарча оагIон дика даьннача сурташ тIа бIаргагу уж гомаш-кIаьдаш арг-эрга сийрда долча къаьст-къаьстача доакъоех латтилга. Астрономашта цар новкъосталца къестаду Бетта объекташ мел сийрда я.

Хаттар: Астрономашта фу лоархIам болаш да Бетта тIехьашкахьара оагIув тахкар?

Жоп: Iилма юкъарча лоархIамали Бетта рельеф миштай къоастадарали совгIа, цу тайпара долча тохкамашца къоастаде лерхIаш цхьаькха гIулакх а да. Из фуд аьлча, Бетто дикка лаьгIа го боах, хIаьта Бетта тIехен тIара сигаленга цхьан ханна хьежилга Iалашде йиш а яц цун вIашдухьаларча оагIонаш тIа йиллача шин обсерваторера мара: нагахьа санна обсерваторех цаI, масала, Бетта бIаргагуча оагIон тIа юлле, тIаккха шоллагIа обсерватори хьалъе езаргья цун тIехьашкахьарча оагIон тIа. Кхетадеш ма дий, цу гIулакха рельеф дика йовзаш хила езарг хилар а къоастамболлаш дола Бетта тIехьашкахьарча оагIон карта хила дезарг хилар а.

Хаттар: Кепа йоазон тIа арадаьннад, Бетта тIехен тIа фуй ца хов сердал уха хIама гучаяьннай, яха, хоамаш. Цу хьакъехьа фу аргда оаш?

Жоп: Бакъда, укх тIеххьарча шерашка вIаштIехьдаьннад къаьст-къаьстача кратерашкеи Бетта фордашкеи цхьа ший тайпара йола сердал ухаш хилар зувлга. Гучоах, Маьлха зIанараша а Маьлха тIара хьакъесташ тIаухача дизача (зарядженни) доакъоша а Iоткъам беш хилар бахьан долаш цхьайола Бетта породаш сердал яха яьнна хила мег. Цу тайпара ухача сердалах люминесценци аьле оал физикаша. Бетта тIа атмосфера яц, хIаьта цудухьа массе а тайпара йола зIанараш парггIата цун тIехен тIа а кхоач. Цул совгIа, люминесценци сердал газех а ухаш хул: уж газаш араухаш хила мег Бетта ийттIача моттигашкареи кратерашкареи.

(АПН).

Iай доахан диза а йIайхачаа хилийтара

ДИКА КХОАЧАМБЕРГБА ДОАХАННА

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша деган гIоадаьха болча вай республика юрта боахама болхлоша йоккхача энтузиазмаца къахьег колхозийи совхозийи производства ерригача участкашка.

Республикерча хьайбаш леладераша, хьайбай продукташ яхара гIулакха тIехьабусаш хиннача хьалха а баьнна, укх шера хьалхарча ялх бетта соахка цу ханнаьца яьккхачул хIара Iаттагара дукхагIа яьккхай шура — 79 килограмм, хIара яхкача котама тIехьара 6 фуъ дукхагIа гул даьд. Соахкарчул дукхагIа даькхад дулхи шуреи.

Белгалдаккха дезаш да, хьайбай продукташ яхара хьоккхамаш соахкарчул укх шера дикагIа долга. Iай доахан дика кхабари царна гIулакх дика дари бахьан долаш хилар из.

1965—1966 шера колхозашкеи совхозашкеи Iа доаккхаш хургда 135 эзар сеггIа бежан, 9 эзар гаргга хьакха, 553,5 эзар устагIа, 12 эзар гаргга говр, 374 эзар коа тIара оалхазар.

Ховш да, ужжал доахани коа тIара оалхазарашн, хIаьта иштта керда хьахинна Iаьсий а Iоахарий а, кхы дола хьайбаш а Iантара дахарал совгIа, Iан замалахьа цар продуктивность лакхъяра а деррига хьайбаш йIайхача, сийрдача помещенешцеи кхоачам хиллал дикача доакъарашцеи Iалашданза дарг ца хилар.

Отта а яь, чIоагIъяьча планах, цу хьайбашта кийчде деза 406 эзар тонн гIожача доакъарийи 927 эзар тонн силосеи.

ГIожа доакъараш къаьстта а кIезига кийчдаьд Ачхой-Мартана района боахамаша — планаца нийсдича 27 процент, Ведана районе — 21 процент, Гудермеса районе — 30 процент, Наьсареп районе — 27 процент.

ХIара боахаме долаш долча кхыгча наькъашка гIолла Iалашде йиш я кхы тIа эшаш дола гIожа доакъараш. Ялаташ чуйицачул тIехьагIа кхашка юхедиса деррига ча Iоъара а даькха аргIаех дIаоттаде деза. ГIадамий чIегIаш, томараш, гидуаргий кортилгаш а кIезигача лоархIаме дац гIожача доакъарий кхоачам совбаккхара. ГIожа доакъараш алсамдахара цу тайппара торонаш я тов а лоамашкара баьцаш а хьакхарца.

Iа хьатIакхача сел дукха ха а йисаяц. Цудухьа доакъараш кийчдара пайда дикагIа эца беза хIара балха денах.

Къаьстта чIоагIа уйла тIаяхийта еза ерригача бедала ресурсех пайда а эцаш, дика силос кийчъяра.

Во йоацаш силос кийчъе йиш я хьажкIех меттел, огородашкарча культураех, свеклайи коартолийи баьцех.

ЩIаккха а па хиннача тайпара бокхача лоархIаме да укх шера кийчдеш дола доакъараш дикагIа хилийтара дош, уж дегIах дикагIа латаргдолаш хилийтар.

Колхозийи совхозийи зоотехникий, юрта боахама берригача специалистий керттера декхар да цу хьалишка керттерча даькъе силос а йолаш дола гIожеи мошеи доакъараш кийчдарен дIаоттадаь лоаттадарен технологи кхоачашъелга Iалашдар. ДукхагIа йола силос эгIареи магIареи чухьекха а, дIоахала 80—100 метр, шоралла 4—5 метр, кIоаргалла 4—5 метр а долаш долча кIоагашка йолла еза. Уж тайпа кIоагаш бульдозерашца доах.

Шерра юкъедоаладе деза доакъарашта химически консервировани елга, хьайбайи коа тIарча оалхазарийи хIара тайпашта эшэшача тайпара йола комбинированни силосаш кийчъелга, хьажкIех оатаденна ча а кхыйола йоархIаш а етташ силос ехкилга.

ДукхагIа кийчдича бакъахьа да баьца, аьла хьоар — хьакхарчашта, коа тIарча оалхазараштa, Iасилгашта чIоагIа лоархIамера из доакъар. ДIахо ла йиш йолаш дац цу гIулакха йолаш йолча торонех бизза пайда эцаш ца хилар.

Кхы кIезигагIа лоархIам боацаш декхар да хIанз зоотехникаштеи фермай берригача болхлоштеи хьалхашка латтар — бокъонца оттаьча положенешка хьежжа доакъарий учет яр. Комиссеш вIашагIа а ехка хьажа деза аьла а ча а аргIаш мелла, уж дика даьдий, хIара аргIага мел йол яхай. Комисси хьажа а хьежа хьалийца холаш (аргIаш) хIара фермана дIа а хьожадаь, царна хьалхара жоп лургдолча нахага дIадала деза. Къаьстта объездчикаш бахийта беза аргIера доакъараш лораде. ХIанзе а денз йоакхо е еза кийчдаьча доакъарех гIойленагIа йолча оагIорахьара пайда эцара. ЧIоагIа лоархIаме да, эггара хьалха, хьайбашта дIадехка уж кийчделга кхетамца вIаштIехьдаккхар. Фермашка доакъарашта дрожжевани, Iанарца уж кетаделга, минеральни тухаща тоаделга шерра юкъе а доаладеш.

Iан замалахьа хьайбашта Iалаьмате бокхача лоархIаме да шортта минеральни доакъараш, микроэлементаш, антибиотикаш хилийтар.

Ховш мадарра, кальци е фосфор ца тоъаш хилча, е уж йоагIачул дукхагIа кIезигагIа хилча, доахана продуктивность лохлу, тайп-тайпара лазараш хул царна. Фосфорах кхоачам ца хулаш дукха ха яьнача, белокаш, хьоаналаш, углеводаш дегIага йолха наькъаш талх, уж пайданера веществаш кIеанга дIалат дегIах, ханнахьа цу Iаса лоацалаш, хьахинна Iаса ше а заьлза, лазара духьала отта ца могаш хул.

Декхар сенах латт аьлча, из латт, колхозийи совхозийи хьайбаш леладераштa доакъараш кийчдара толашагIа йола приемаш Iомаярах, эшаш йола машинаш, инвентарь Iалашъярах, хиланза яргIоаца оборудовани формашка дIаоттаярах а йолаш яр тоа а яь кийчъярах а. Лоацца аьлча, долла хIама де деза доакъарех пайда дикагIа эцара, совнагIа дIаухийташ уж ца доадара.

Иштта я доакъараш Iалашдара чакхъяха еза керттера мероприятеш — юрта боахама берригача болхлой сагогагIа дола декхар.

Цхьабакъда, доаханга Iа дика даккхийтар духьа доакъараш Iалашдара пийсса бокхача лоархIаме да дика тояьча помещенешца уж Iалашдар а. Теркалданза даргдац, йIайха йоацача, во кийчъяьча помещенешка доахан доахкадаро вочa оагIорахьара деш дола деррига кхы тайпа во хIамаш дIадаьннaчул тIехьагIа, из бахьан долаш совнагIа дIаухийташ дукха доакъараш довш а хилар. Цудухьа цIенхаштта уйла еш кийчъе еза Iай доахан чудоахкаргдола помещенеш. Цхьабакъда, хIана а цIенхаштта йоакхо яц деррига боахамий кулгалхошеи специалистешеи хьайбаш чудоахкаду помещенеш тоаяра. Надтеречни района «Братский» яхача совхозе хьалъе йолаяь 200 Iатта лаьрхIа йола коровник пенаш хьалдетта доалача ханна юкъагIийсай. Из помещени хьалъяь яргIолаш ца хилар бахьан долаш 100 бежан дус Iай чудолла моттиг йоацаш.

Цхьан помещене чу (хьалха хиннача птичнике) Iай 400 бежан лоаттаде лерхIаш ба Новогорски совхоза кулгалхой. Из помещени хьалтеха тхов боацаш а доаханна сквозняк хургйолаш а я.

Ремонт мела лел Наурски района боахамашка, ужлаза ремонт ергйола бригадаш къоастаяьяц, иштта во лел уж балхаш Шаьла района «Джалка» яхача совхоза № 1 йолча отделене, МалгIабика района «Ингушский» совхозе.

Доаханна Iа даккха дика кийчо яр, Iан тIехь доаханна деш дола гIулакх дика вIаштIехьдаккхар — из доккха декхар кхоачашде деза.

А. СКРЫПНИКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама министерства воккхагIа вола зоотехник.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДУ

Укх шера Шелковской районе «Коминтерн» яхача колхоза шурий-товарни ферма хьайбаш леладерача доккхий толамаш даьхад. Духхьал байнача бетта 163 беттача Iаттагара 436 центнер шура яьккхай. Юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара цу бетта 213 килограмм шура яьккхай тха ферме. Укх шера шура йоккхара план 60 процент совгIа кхоачашъяьй оаха. Дикача фух дола доахан хьакъестаду тхоай Iулацара. Хьайбашкара йоахача продуктай нийса зоотехнически учет лоаттаю.

Дика вIаштIехьдаьккхал хьайбашта искусственни осеменени яра гIулакх а. ХIара шера хьайбашта банитировка ю.

Мелла дика из болх вIаштIехьбаьккха бале а хьайбаш лерттIа кхоабаци дика леладеши ца хуле цар продуктивность лакхъе аьттув хургбац.

ХIа аьнна, баьстан юххьанцара денош хьатIакхоачаше оаха деттача доаханна моша доакъар телар. Микроэлементаш етташ муж кийчбора доаханна. Ерригача бIаьстан хана хьайбаш ден а бус а 18 сахьата дикача даьгIенашка доажадора.

Юкъера лаьрхIача цу хана оаха хIара денна 1100 — 1200 килограм шура йоаккхар доахангара.

Уж толамаш даха тха аьттув баьлар хьайбаш дика доажадар бахьан долаш.

Август бетта хьалхарча итт дийнахьа планал совгIа 880 килограмм шура яьккхай ферме.

КIезига бац тха коллектива юкъе дика къахьегаш бола нах. Укх тIеххьарча хана хьалхе лелаеш хьайбоагIа доярка Душиева Зоя. Цо хIара денна тIеххоачашду ше тIайийца декхараш.

Ф. МЕДВЕДЕВ,
Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза МТФ заведующи.

ТОАЯЬ СИЛОС

ДIадахача шера доаханна пайданегIа дола доакъар лохаш, дукха халонаш нийсъелар тха специалисташта. МалагIа доакъар дикагIа да, малагIчох дукхагIа йоахк питательни веществаш? Уж хаттараш дар жоп дала дезаш: Керттера доакъар тха отделене йоли, чаи, силоси яр. Цхьабакъда, нагахьа санна силосе доаханга дика шура йолийтаре, йоли чаи дукха пайдана хилацар шура йоаккхилга лакхдара. Цудухьа моша доакъар дукхагIа тела дезаш хулар доаханна, хIаьта из тоъала а дацар.

Цу гIулакха теркам а бань, укх шера моша доакъар дукхагIа хилийтара шоай торо мелъяр даьд. Гаьнна дукхагIа дIайийнай силоса лаьрхIа йола хьажкIаш. Оаха лаьрхIачох, тха кийчъе езача 5000 тонн силосах 3600 тонн кийчъяь яьннай. Силос кийчъе хьожаяьй нийс саг юкъе воагIа къаьстта бригада, говза специалист Мусиев Ахьмад керте а волаш. Цар чуэцаш я 180 гектар хьажкIий. Механизатораша Марзаханов Саид-Ахьмадеи Муртазов Махьмудеи хIара гектара тIара планах лаьрхIар 120 центнер йолча 183 центнер силос йоаккх. Комбайнерий болх юха ца социйташ дIабахьа вIаштIехьдоал тIехьара силос дIакхухьа автомашинаш дика лелар ах. Дийнахьа 20 рейс ю шофераша Х. Тачигова, А. Кулиева, М. Таршхоева.

Цхьабакъда, силос йоллилга а тоадаьд. Силосах йоахка питательни веществаш совъяхара а тоаяра а силосах карбамид етт. Цо лоархIаме чамегIа хулийт силос. Доаханна чIоагIа эшаш йола протеин совйоахк карбамида. Эггара дикагIа хул нагахьа санна карбамид силос йоаллача ханна техача. Карбамид силосаца дикагIа дIаяржар духьа хица йошаяь, берхIа а бийя, тох из силосах. Карбамида берхIа кийчбу дIатохале шикхо сахьат хьалха. Опрыскивателаща тох карбамид, цхьа тонн хулача силосах 5—6 килограмм а тохаш. Цу боарамах карбамид тохаро силоса йола протеин шозза дукхагIа хул.

Цхьабакъда, силос кхы а дикагIа тоалу, нагахьа санна карбамида шии даькъах цхьа даькъа аммоне сульфат тохе. ХIаьта геттара тоалу из кIезига — дукха хлористи кобальт тоха вIаштIехьдоаде.

Карбамид теха йола силос 1500 тонн еллай оаха, хIаьта оаха ерригa цу тайпара кийчъе лаьрхIар 3500 тонн силос я.

ХьатIадоагIача Iай доаханна шортта чам бола доакъар хургхиларах теша мегаргдолаш да.

Укх шера чакхбаьннача ворхI бетта а дикка толамаш даьхад тха отделене хьайбаш леладераша. Масала, хIара Iаттагара 824 килограмм шура яьккхай. Соахка укх ханна яьккхачул 105 килограмм дукхагIа я из. Цунца цхьана дукхагIа дIаеннай шура ерригача отделене лаьрхIача а. Нагахьа санна дIадахача шера оаха пачхьалкхенна дIаенна шура ерригa а 4223 центнер хиннаяле укх шера 5017 центнер хинай, е 19 процент дукхагIа. Цу балха юкъе хьинаре къахьийгад отделене дикагIа йолча доярка Абуева Алмата. Ше лелабеча 18 IаттагIара хIаранегара 1399 килограмм шура яьккхай цо хIанзе а, шера план 1400 килограмм йолча метте. Цунца цхьана дика болх беш ба дояркаш А. Биеиева, А. Акбулатова, С. Шовхалова, З. Курсаева.

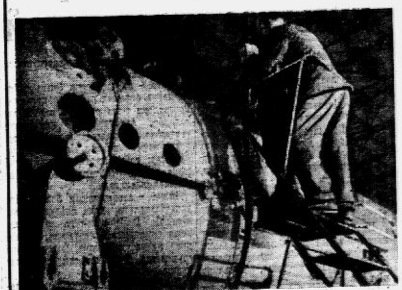
Дикка лохбеннаб шурех дIабода мах. Планах центнерах 14 соми 50 кепиги додача метте 9 соми 26 кепиги мара ца дохийташ яьккхай шура.

Бакъда, укх шера яьча кийчоно торо хулийтаргья хьатIадоагIача шера шура дукха-дукхагIа явкха а, хIаьта цох дIабода мах дикка лохбе а.

А. МУСАЕВ,
Мичурина цIерахча совхоза кхоалагIча отделена управляющи,

А. РЫЖНО,
Урус-Мартана районни юрта боахама производственни управлене керттера зоотехник.

КЕРДА ДОКУМЕНТАЛЬНИ ФИЛЬМ

«Саг космосе араваьннав» яха керда документальни фильм. («Моснаучфильм» яха киностуди).

СУРТА ТIА: фильма тIара кадр. «Восход-2» яха космически кема урагIхеца кийчдеш боахк специалисташ.

ТАСС фотохроника.

ХА МИШТА ЛАТТАРГЬЯ СЕНТЯБРЕ

Сентябрь — гуйран юхь. Денош ахканарчарна юхе дирь сахьата гаргга лоацлу, бийсаш йIаьхагIа хул. Лаьттанга ахкан бетташкарчул кIезигагIа йIовхал кхоач маьлхагара.

Массаза а яхар мо, июль сентябрал бIайхагIа хул аьле оал вай. Хаоттама хьакъехьа оалаш дола из массаза а далац маларра бакъ хиле чакх. Метеорологически хьалаш шерагара шерага чIоагIа хувпалу. Цкъаза июлерчул йIайхагIа а екъагIа а хул сентябре.

Укх шер екъеи йIайхеи хилар ца сентябро гIадбугаргба Советски Союза европейски территоре малхбузехьарча даькъе а, хIаьта иштта Малхбоалехьеи СибарегIа а бахаш бола нах. Кхыча тайпара хила мегаш ба из Чукоткеи Малхбузехьеи СибарегIеи, къаьстта а цун къулбехьарча ах даькъе: цига дукха шийла а догIаш делхаш а денош хила дезаш да.

Къулбехьеи курорташка массазарчул шийлагIа хургья, каст-каста лаьгIо догIаш а делхаш; Iаьржача форза шув йистошка йоачай тIоадаш боарамах тIехьяргья. КIезига шийлагIеи, екъеи, йийкхан хургья Средни Азеи Казахстанеи.

Союза европейски территоре тIа сентябра хьалхарча декаде шелала талгIи я мегаш я, массанахьа а, хIана яц аьнна температура бийсанна ша беш хиларга кхоачаш лохлургья. ШоллагIча декаде кIезига морхаш а йолаш екъа погода хила мегаш я, дийнахь 20 — 25 градус гаргга йIовхал а йолаш.

КхоалагIча декаде шелала шоллагIа талгIи я мегаш я. Къулбехьеи къулбехьен-малхбоалехьеи дIа а яржаш, цунца цхьана йоачаш хургья — юкъерча полосе догIа, къилбаседехьа тIаьда доа а увш догIа. — хIаьта массанахьа а хIана яц аьнна ша беш а хургья. Температура наьха мо лохлургья Крыме а Къилбаседеи Кавказе а.

Казахстана къилбаседехьа цхьаццайолча моттигашка ша беш хургья хьалхарчеи шоллагIчеи декадашка. ХIаьта хила малоагIара, эггара нонагIа а — кхоалагIча декаде. Температура лохлургья бийсанна нуль — минус 5 градусага кхоачаш. Малхбузехьеи СибарегIа нонагIа хургья догIеи тIаьда лоаи а делхаш йола шелал.

Н. БУЛИНСКАЯ.
прогнозай института Iилма сотрудники.

(АПН).

ЯЛАТ—ДАЬХЕННА

ТАДЖИКИСТАНО КХОАЧАШДАЬД ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ЗАКАЗ

Таджикиски ССР колхозашеи совхозашеи 20-гIа август тIакхоачаш паччахьалкхенга дехнад 31 эзар тонн ялат, план кхоачашъяьй 103 процент, цу даькъа кIа дехнад 27,9 эзар тонн, план 20 эзар тонн йолча. Лакхбаьча маьхах планал совгIа паччахьалкхенга кхачан ялат дохилга дIахо хьош да.

Республика колхозашеи совхозашеи дика кхедаьд дуга, паччахьалкхенга из дохаргда 5 эзар тоннал кIезигагIа доацаш.

Республика колхозашеи совхозашеи шоаш Iалашду кхоачамхиллал гурахьеи бIаьстийи ювча культурай фу, колхозхоштеи совхозий-болхлоштеи ялат дIалу, ялата фуражнии кхыйолеи фондаш ю.

Республике толамца кхоачашъяьй каракульски элтараши чилла боаха бурилгаши кийчъяра планаш.

Республика боамбе кхашка хьалкхебаьб лакхара хьувнъам бола боамби. Республика юрта боахама къахьегамхоша шоай беррига низ тIабахийтаб боамби а юрта боахама кхыйола продукташ а кийчъяра план толамца кхоачашъяра, шиъ ханнахьа гурахьа дув ялаташ дIадийна балара, лаьтта ахара, хьайбашта шортта доакъар Iалашдара.

КОММУНИСТИЧЕСКИ КХЕТАМЕ ХЬЕХА А ХЬЕХА, КХЕ А ДЕ БЕРАШ

ХАЛКЪА ОБРАЗОВАНЕ ХЬАКЪЕХЬАРА РЕСПУБЛИКАНСКИ АКТИВА СОБРАНИ

Цхьа оамал я вай: яла езаш йола цхьа ха яьннача гIолла юха бIарг а лекхе, долла хIама лертIа хиннадий хьажа, кхоачамбоацараш гучадаха, итогаш е еза, тIаккха дIахо дIахьалха аха а деза. Цудухьа да а дар 21 августе хиннача халкъа образоване хьакъехьарча республикански актива собране, дIахо кхоачашде дезача декхараштa ахийта ца Iеш, дIадахача дешара шера итогашта а дукха уйла тIаахийтар. Уж дийцар докладчика — республика просвещене министра М. Умарова а пренешка къамаьлаш даьраша а.

ВСЕОБУЧАХ ДОЛА ЗАКОН ТЕЛХА МА ДАЙТА

Дуккхача школай педагогически коллективаша, нов. Умарова белгала малаккхара, хьехара а кхетам балара а болх тоабара наькъаш лийхад, шоллагIча шера деша чубусилга дIадаккхара проблема кхоачашъе гIиртай. Массане а теркои юкъмоттиге лаьттад массанега а бархIшера дешар дешийтарах дола закон кхоачашдара дош. ХIанз берригнеша а дика кхетаду из закон кхоачашдара ка ялар школа балха дикалах, бахаш болча наха юкъе педагогически пропаганда вIаштIехьяккхарах, хьехархой айхха общественностаца бувзам болаш хиларах тийша долга. Дахача шера 449 школах 382-ние кхоачашдаьд всеобучах дола закон. Эгенойрча, Балан-Сурча, Зандакъа-Аренарча, Ялхой-Мехкарча, цхьайолча кхыча школаша всеобучах дола закон кхоачашдеш хьадоагIа кхо шуда. Всеобуч чакхъяккхара тIехьа ка маьхал а ювлаш къовсам лоаттабу Ножай-Юрта, МалгIабика, Грозненски, цхьайолча кхыча районашка. Цхьабакъда, хIанз а тIехьа нийслу формализма, школе ца уха бераш йоакхо йоацаш дуташ хилара бакъдараш. Цунца, алхха цунца доашхалу республикерча 67 школас всеобучах дола закон кхоачаш ца дар, хIаьта Шаьла, Шелковской, Ачхой-Мартана районашка дешара дIадувлаш дукха бераш хилар.

Актива собране критика йир Сунженски, Шаьла районий халкъа образоване органий болхлошта, цу даькъе нн. Дородпова (Сунженски райОНО зав.), Самбиева (Кердача АтагIарча школа директора), цхьаболча кхычарна. Цар всеобуч чакхъяккхара дола гIулакхаш даьдац.

Фу де деза всеобуч чакхъяккхара? Щена учет хулга Iалашде деза (из дика вIаштIехьяьккхаяцар Урус-Мартана, Наьсарен, Ачхой-Мартана районашка); хиланза яргIоацача массанахьа а хьаелла еза бокхий хинараштa йола юххьанцара классаши 5—8 классашка деша багIа безача кхувш боагIараштa йола классаши; школашкарча интернатий болх тоабе беза; новкъостал де деза из чIоагIа эшаш бараштa; лелае ха а ховш педагогически пропаганда лелае еза, дына духьалара болх бе беза.

ДИКАГIА ХИЛИЙТА ДЕШАРА-КХЕТАМА ПРОЦЕСС

Вай республике кIезига яц болх творчески беш йола педагогически коллективаш. ДIадахача дешара шера 716 хьехархочо Iалашдаьд берригаш а дешарах кхеташ хилар. Ка маьхал а ювлаш болх беш хиннай №№ 13, 20, 25, 35, 15 йолча грозненски школай, № 2 йолча Шаьларча бархIшера дешара школа, Курчалойрча юкъерча школа, № 1 йолча Гудермески школа, Калиновски Наурским юкъерча школай, дуккхача кхычар, педагогически коллективаш.

Нов. Умарова ший доклада юкъе дукха уйла тIаяхийтар Калиновски школа коллектива балха. Из хозахета дац. Школа директор нов. Саркисов — опыт йола хьехархо а хьинар дола общественник а ва. Хьехархой нн. Филоненко, Макарова, Цибенко бераштa меттел, берригача станице бахаш бараштa а чIоагIа дукха безаши сий долаши ба. Школа производственни бригада дика новкъостал ду юртарча къахьегамхошта. Цу дерригие а новкъостал ду школе дисциплина лакха хилийтарaи дешарах дика кхеташ хилийтарaи.

Хала хете а цу тайпара хьал массаннахьа а хила гаьна да. Актива собране цIераш яьхар шоай бехктокхамера болх бе боагIача тайпара беш боацача хьехархой: уж занятешка ух, хIара урока лаьрхIа йола планаш а йоацаш, урокаш лерттIа уйла а еш чакхъяхац.

Болх иштта лелабеш хул директораш, дешара даькъа заведующеш урокаш тIа кIезига хулаш йолча, педагогашта тIахьожам ца лоаттабеча, царна новкъосталаш ца деча школашка.

Собране дийцар иштта болхлойи юрташкарчеи кагирхой школай болх а. Белгалдора № 1 йолча гудермески школе, №№ 2, 4, 10 йолча грозненски школашка, цхьайолча кхыча школашка дешара а классал арахьара а болх бе ха а ховш беш хилар.

Цхьабакъда, дуккхача сайрийнарча школашкара дешархой дIабувлилга дукха хул, дешарах кхеташ хилар лоха да, цхьаццанахьа практически лабораторни балхаш чакхдоахаш хиннадац. Цу гIулакха бехке я школьни коллективашта кхоачамболлаш тIахьожам ца лоаттабу, мела новкъостал ду просвещене министерство а халкъа образоване отделаш а.

МАТЕРИАЛЬНИ БАЗА ТЕРКО Е

Школаш кердача дешара шера занятеш йолае кийчъяра даь дукха гIулакхаш да. Массехк керда школай цIенош хьалдаьд. Керда спортивни залаш, хьехара йола мастерскеш яьй. Кхы тIа химически, физически, биологически кабинеташ ехкай. ХIанз эрсий метта, математика хьехархошка дукхагIа я гойтара пособеш.

Цхьабакъда, хIанз а деррига даь даьнна хилара гаьна да. Каст-каста нийслу цхьайолча школашта эшарий терко ца еш йола моттигаш. Новогрозненски юкъерча школа директора нов. Литвинова чIоагIа хала а хеташ дувцар из школа мел халача хьалашка болх беш я. Бераштa Iоховша моттиг йоацаш эIамига да школа цIенош. Царех дIахетта бу гIирс хьалбелга геттара эсала лел. Кхаь сменах меттел, йиъ сменах а тIехьа занятеш хила езар кхерам болаш да цигара хьал. Ла йиш йолий из? Нов. Литвинова дийцар общественноста дагалаьца доладер массаза а хьаллоацаш ца хилар. Массехк шу хьалха дешархой даьша - ноаношеи активои шоай низаца хьалдаьлар спортивни зала пенаш. Уж кхы балхаш кхоачашде а кийча бар, цхьабакъда, царна кIезиг-дукха материалашца новкъостал де дезаш дар, хIаьта из ца деш а дисад.

Школаш массанахьа а Iалашъяь яьннаяц учебникашца. Цу хьакъехьа латкъаш вар Наьсареи - Вокзалерча юкъерча школа директор нов. Саналов. Цхьабакъда, ала да а доагIаш цунга аьлар, хIанззалца фу деш ваьгIав хьо из цхьаннега дIа а ца оалаш, аьнна. Учебникаш-м долаш ма дий, уж хьоггехьа дIа а дихьа, берашка дохкаш хила дезаш ма дий.

ХЬЕХАРХОЧУН ЙОАКХО Е

Школера лоархIамегIа вола саг — из хьехархо ва. Дукха да цунах тийша. Хьехархочунгара хьадехаш доккхий гIулакхаш да. Уж деха а доагIа. Цхьабакъда, хьехархочо де дезар цунгара хьадийха ца Iеш, цун йоакхо е а еза, цунга дика болх байтара дола деррига хьалаш хилийта а деза. Хала хете а цхьаццанахьа из дицдолийт. КПСС обкома школьни отдела заведующи йолча нов. Новиковас шеи къамаьл деш гIувттадаьча дуккхача дешашта юкъе къаьстта а уйла тIаерзайир хьехархой хIара денна йоакхо яза арг ца хилара. Цо хоамболлаш чIоагIа критика йир массе а хана район квалификацеш йолча педагогически кадраща Iалашъе еза а яхаш, хIаьта а педагогаш шоайцига дикача хьале хилийтара, шоай йоакхо елга царна холуш хилийтара дола гIулакхаш ца деча Надтеречни района кулгалхошта.

Укх шера республика школашка венав 1500 къона хьехархо, вайцига шоай педагогически болх бола а бергболаш. Царна мел эша хьал хилийта деза, школа а юрт а царна езаллийтар духьа, опыт йолча къаьнарча хьехархошца, берригача бахаш болча нахаца цхьана баха а болх бе а безам болаш уж хилийтар духьа.

№ 7 йолча грозненски юкъерча школа директора нов. Лебедевас йоахар, геттара лоархIаме да педагогаш а дешархой а сапаргIата хилийтар. ТIаккха коллективо а цхьоагIо йолашагIа болх бергба, дешарах кхетар а лакхагIа хургIа.

Цо дийцар № 7 йолча школе новкъостаща вIаши гIо миштта ду Хьехархоех моллагIчунга кхаьчя а гIайгIа кхаьчача, цунна гIо де болх новкъостий. Педагогаша шоай новкъоста хьалхара цхьан беттагара шин беттага кхаччалца йолча хана болх баь моттигаш хиннай, моллагIа яле а йола йоккха гIайгIа тIакхаьчачул тIехьагIа салаIа цунга торо а хулийташ.

Нов. Лебедевас аьлар иштта, хIара классни кулгалхочоа ха деза из ва не а кхы вале а вола дешархо гIайгIане хIанав. ТIаккха бера дагардар ховргда цунна.

* * *

Актива собране хьехадир дуккха а кхыъола дешаш а. Дувцаш дар хIанзарчоа республикански заочни юкъерча школа болх дика беш ца хилар, школай директораш хьехара процесса дукхагIа дух тIа бувла, урокаш тIа каст-кастагIа хулаш хила безилга. КIезига терко ю дешархой дика эстетически безам болаш хилийтара. Каст - каста диццолийт школера долла хIама а хоза, безаме вIаштIехьдаьккха хилар бокхача лоархIаме долга. Потталъяр школай пенаш, парташ, еррига инвентарь баьде, безаме доаца бесаш долаш хилийта мегарг ца хилара дош а.

Республикански актива собране доакъашхоша дIахьийр, педагогически коллективашеи шеррача общественностои, цхьоагIа цхьана низаш гIа а ухийташ, кхувш йоагIа тIехье Iомаяра а кхетамна кхера а укх хьатIадоагIача дешара шера керда толамаш доахаргхиларах, халкъа образоване болхлой партеи халкъои шоашта хьалхашка оттадаьча декхарех лоархIабергхиларах шоаш тешаш бенна хилар.

«СЕРДАЛО»
3-гIа оагI. 28 август 1965 шу.

Атеистически пропагандера культура учрежденей лоархIам

ДIаяхача замах юхедисача зуламерча гIулакхашта духьала чIоагIа къовсам лоаттабу советски общественносто. Цхьабакъда, уж гIулакхаш цIенцаь дIададьннад вайна юкъера.

ХIанз а дикка нах ба вай дынах тешаш. Цар шоай аьттув баьлча дына хьехамаш доаржаду, кхы а нах шоай тувлора юкъеоза гIерт, къаьстта бераши кхувш боагIараши а болаш. Цудухьа наха Iилма - атеистически кхетам балара кхоанен саг хьалкхевара лоаттабеча къовсама лоархIаме дакъа да.

Цу балха юкъе йоккха моттиг кхоач культурно - просветительни учрежденешка. Вай республикерча библиотекаша, клубаша, культура цIеноша халкъа знанеш лу, Iилма мировоззрени, коммунистически мораль котъяккхар духьа, керда саг хьалкхевар духьа къовсам лоаттабу дына хьехамашца.

Культурно - просветительни учрежденей берригача балхо, цун ерригача формаша: лекцеша, докладаша, наха юкъе книжкаш доаржадаро, читательски конференцеш, тематически сайренаш, беседаш яро, газеташ дешаро, кинофильмаш гойтаро — цу дерригне новкъостал ду знанеш йоаржаяра, керда саг хьалкхевара, цун культура лакхъяра.

Республика культпросветучрежденеша къаьстта терко ю Iилма-атеистически болх хьалхашка латта декхараш кхоачашдара тIаберзабаь хургболаш. Идеологически балха тIа партийни организацей чIоагIален пункташ я библиотекаш. Цунна тешал деш да, республика библиотекашка 5,5 миллион книжка хилар, царех тайп-тайпарча доакъошкарча знанейи художественни литератураи 1,5 миллион совгIа книжка да юрташкарча библиотекашка. 1964-ча шера духхьал культура министерствана чуйоагIача библиотекаша гIулакх даьд 218 эзар сага, деша дIаденнад 4270 эзар книжка. Духхьал цхьан Сасановски библиотеке (заведующи нов. Хажаханова) даим книжкаш дешаш ва 1069 саг, деша дIаденнад 3280 книжка.

Дукхача библиотекашка дIахьу «Дьлагара пахага» яхача Черткова яздаьчеи, «КIалхара даха тха синош» аьнна Львова яздаьчеи, кхыдолчеи книжкаехи, хIаьта иштта «Ди — халкъа моастагIа», «ХIана хад дынцара», «Ислами кхалсаги» яхача темаехи йола читательски конференцеш.

НонагIа йолча клубашкеи библиотекашкеи вIашагIъеххкай атеизма уголокаш, кийчдаьд дынах доала зуламаши ширача замах юхедиса реакционни гIулакхаш леладераши хьахьоккхаш дола плакаташ, выстанкаш.

Iилма-атеистически болх дикеи тайп-тайпара болаши дIахьо Надтеречни культура ЦIен атеиста кабинето. Укхаза ца хаддаш лекцеш а йийшай, беседаш а яьй «Ислами кхалсаги», «Iилмеи дын», «Вахарахи Iожалахи», «Марха кхабарах сага доала зе» яхачеи кхыйолчеи темаех.

Новые Атаги яхача юртарча клубе боккха болх бу школа хьехархой коллективо. Юрта бахача наха цар йийшай естественно - Iилман Iилма-атеистическии темаех йола лекцеш.

Республика районий культура цIеношка, клубашка «Знание» яхача обществаца цхьана болх беш яр 25 культура университет, Iилма-атеистически, быта, унахцIенон, дезале бераш хьалкхедара, даьшта - ноаношта педагогически знанеш ялара, кхыйолеи факультеташ а йолаш.

Мах баь варгвац университеташа беча боккха балха.

Iилма - атеистически балха тайп-тайпарча формаех пайда эц культура Грозненски юрта районни отдела автоклубо. Автоклубаца кханнарча станашка, фермашка вода лектор, лекци чакхъьныначул тIехьагIа кинофильмаш гойт. Автоклубо кийчъьй дына дуьхьаларча темаех йола тайп-тайпара плакаташ.

Iилма - атеистически болх бара укх тIеххьарча хана хоалуш бувзамаш чIоагIдаьд культура учрежденеша кхалнаьха советашца, «Знание» яхача общества юрташкарча группашца, комсомольски организацешца.

Цхьабакъда, таханарча дено дIадехачун жоп душ бац культпросветучрежденей Iилма - атеистически балха боарам. боагтIача бесса боаржабаьбац из.

Культура учрежденей болхлоша йоагтIача бесса терко яц ца хаддаш хьалхашка латта декхараш кхоачашдара тIаберзабаь, йолаш йолча ерригача торонех, средстваех, формаех пайда эцаш, болх булургбола беррига нах юкъеозаш Iилма-атеистически пропаганда яра.

Дына хьехамашца лоаттабеча къовсаме партийни организацей деналера штабаш ца хиларал совнагIа, цхьаккха тайпа болх беш яц цхьайола клубаш, культура цIенош, библиотекаш.

Масала, мировоззрени йолаш, эхьаздел, гIулакх долаш, сакхетам лакха болаш нах хьалкхебара фу новкъостал де йиш йолаш я дукхагIча хана дIакъайла латта Гудермеса района «Кавказ» яхача колхоза клуб. ХIаьта клуб геттара дика я, соахка колхозо ше хьалъяьй из. Цу тайпара хьал долаш я Герзель яхача юртара библиотека, Энгель - Юртарен «Суворовка» яхача юртареи клубаши библиотекаши.

Берригача Iилма - атеистически балха тIа дола керттера кхоачамбоацар да, докладаш, лекцеш, гойтара агитаци, культура дукхача учрежденей художественни самодеятельноста репертуар хила йоагтIача бесса йоацилга. Большевистски къонахчалца гучадахац дукха истий кхувлар, пхьа лехар, мехкарий удабар, уодув дажкхар, кхе лета йиIигаш маьре дIателалга, къорIа законах гражданашта юкъера ца тоамаш къоастадеш йолча шариIата кхелий зулам санна дола ширача замах юхедиса вай хана нийслу реакционни гIулакхаш.

Атеистически балха юкъе дукха я формализм, казенщина, сакъердаме, наха дика дIатIаэцаргболаш бац из болх. Дукхача клубашка, культура цIеношка вIашагIъехка я атеистически кабинеташи уголокаши, хIаьта библиотекашка Iилма - атеистически литература стендаш а да. Цхьабакъда, йоагтIача бесса атеистически пропаганда йоаржаеш яц уж. Иштта, масала, Курчалоевски культура ЦIагIара еррига плакаташ IажагIъеннай соз дукха хьалъийхка. Язъе (безам боацаш язъьрех тара я уж. Цу тIа а плакаташ-ерригаш а алхха кераста дынах лаьцая эрсий метталеи я. ХIаьта библиотека чухь стенде латта книжкаш а эрсий меттала кераста дынах лаьца да. Из гIулакх нийса зац. Къовсам кераста а бусалба а, хIаьта кхы моллагIча а дынца лелабе беза.

Культура болхлой декхарийла ба атеистически балха чухь йолаш мел йолча торонех пайда а эцаш, наха юкъе атеистически пропаганда шерра дIайоаржае. Эгтара лоархIамерчарех гIулакх да культура университеташ дукхагIа вIашагIйоххар, хIаьта, ала деза, уж вIашагIйоххка республика ерригача клубашкеи культура цIеношкеи торонаш йолга.

Цул совгIа, шерра дIайоаржае еза лекционни пропаганда, тайп-тайпара формаш юкъе а хьош. Цу балха юкъе пайда эца мегаргболаш я хаттарийи жоппийи сайренаш, устни журналаш, физикеи химеи сайренаш, кинолектореш, диспуташ. ХIаьта уж мероприятеш клубашка яь ца Iеш, нах бахача цIеношка а вIашагIйоххка мегаргъя.

Атеистически пропаганда керттерлар да хIара сагаца къаьстта болх бар.

Къаьстта теркам бе беза кхалнаха юкъерча балха. Кхалнаьха советашца цхьана вIашагIъехка еза кхалнаьха клубаш, кружокаш, царна юкъе медицински болхлой а, хьехархой а оэъ.

КПСС июньски Пленумо белгалдаьд, «керда вахар чIоагIдара, цун культура лакха хилийтара, хIаьта вайна юкъера къаьнарча замах юхедиса зене гIулакхаш дIадахара тIехьа къовсам боаржабе» безилга. ХIанз вай республике дIадола мара даьлац керда цIейш вIашагIлоххилга. Культура болхошта хьалхашка доккхий декхараш латт культура цIенойи, дворецийи, клубийи балха практика юкъе керда цIейши Iаьдалашни дахьара. Паспорт хьаэцилга, саг арме накъа воаккхилга, пенсе вохийтилга, колхоза членалла хьаэцилга, уж дерригa а гIулакхаш цIей хьисапе дезде деза, дукхача хана чухь сага дага латтаргдолаш.

Цудухьа белгалде деза, культпросветучрежденей материальни база чIоагIъе а, цигача йоагтIаш йола порядок оттае а езилга. Культпросветучрежденеш хоза хиларал совгIа, балха чулоацам кIоарга болаш а хила еза. ТIаьхха мара дика кхоачаш хулургдац царга шоашта хьалхашка латта доккхий декхараш.

Атеистически болх боаржабеш теркалде деза ды лорабечар дынацара къовсам ды делабеча наха духьалара къовсам лоархIилга. Из уйла йохае еза. Къовсам наха духьал лоаттабеш бац, нах дынах кIалхарбахар духьа лелабеш ба. Нагахьа санна ды лелабераш футтарбеш моттигаш нийслойя, уж кхы ца гойташ дIаяхха еза, хIана аьлча ды лелабечарна юкъе дика къахьегамхой ба. Дынна Iехабенна нах ба уж. Уж юстаракхувса йиш яц, царца хаддаза кхетама болх лелабе беза.

Цхьабакъда, даьрхIа дынца Iехабеш шоашта пайдана, зене уйлашды — боаржабе гIертачарна духьал лоаттабе машар хургбоаца къовсам. Цар ду зе, цар нах тувлабеш хилар гуча а доахаш наха дIалувца деза.

Iилма - атеистически пропаганда низболашагIа хилийтар духьа Iомае еза ды лорабечар наха юкъе беча балха методаш, тахка деза, малагIа дына оагIонаш я наха дукхагIа хьатIаацараш а царна дукхагIа Iаткъараш а.

Культура учрежденей болхлой декхарийла ба атеистически балха керда формаш леха, атеистически нах кхетабар тоале, атеистически пропаганда идейно - теоретически боарам а, цун низ а хаддаза айбе.

А. ЗАРУЦКИЙ,
Нохч - ГIалгIай АССР культура министра заместитель.

НАЬХА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДУ

Грозненски «Роскультторг» яхача межреспубликански базо вай республикал совгIа гоннахьа ухха Дагестански Къилбаседа-ХIирийи республикаш культтоварашца Iалашъю. Советски Союзе наггахьа мара город яц базо бувзам ца лоаттабеш. Къаьстта ца хаддаш бувзам лоаттабу база болхлоша Ленинградерча, Тулерча, Кировскерча, Владимирерча заводашцеи фабрикашцеи. Цар хьаяйта продукци кхаь республика торгови организацешка йоккха дIахьожаю базо.

Бахача наха эшшача товарашта заказаш ду база кулгалхоша. ХIанзалца наггахьа мара йоххкаш нийслацар, «Волга», «Москвич» яхача легковой автомашинай хьамча покрышкаш. Укх шера мел эша хьаэца йолаш я уж...

Хьалхарчул дукха - дукхагIа мотоциклаш хьа тIа кхухьийт вай республике, хIаьта иштта наха дIа а ийю уж. Владимирски областа Ковров яхача городера К-45, Кировера — «Вятка», Тулера «Тула», Ижевскера—«Юпитер», «Планета», Минскера — М-104 яха мотоциклаш йоагIа вай республикерча торгови организацешка. Хьалхарчул дикагIа я уж, хIаьта низ а дукхагIа ба цар.

ХIара шера ши бIаь совгIа чарахьа топаш йоагIа базе Тулереи Ижевскереи. Хьалха Тульски заводо хьадаь герз массавел дикагIа лоархIаш дар. Цхьабакъда, Ижевски герза пхьараш говзагIа болга хьахьокх Ижевски заводо арахийцача продукце. Доазонал арахьа йоа цун продукци.

Иштта наьха хьашташка хьежжа заявкаш а еш наха дукхагIа эша культтовараш лоаттаду Грозненски межреспубликански базо.

М. АРСАМАКОВ.

Иштта де деза гIулакх

ДукхагIа дола ялаташ чуийца а баьнна гурахьа дIадувча ялаташта лаьтта кийчдеш, Iана лаьрхIа доакъар Iалашдеш, шекара свекла, хьажкIаш, гидуаргаш чуэца кийчлуш ба хIанз юрта боахама къахьегамхой.

Мадагтара царна гIулакх деш ба тха Шелковской района культпросветучрежденей болхлой. Района массайолча клубашка, библиотекашка хоза кийчъяь гойтара агитаци я. ЧIоагIа безам тIаозаш да Дубовской культура ЦIени Шелковской автоклубеи болхлоша яздаь тIахьехама плакаташ, масала «ДикагIа е Iана кийчо», «Шендаь чуэца ялаташ», иштта кхы а.

Къахьегамхой кхашкара хьувкъам чуэца болабеннача хана дена царна шоаш де лаьрхIача гIулакха график а оттаяь из хаддаза кхоачашъеш хилар Шелковской, Карагалински, Дубовской культура ЦIеной агитбригадай коллективаш. ХIанз а моттигерча темаех йолча материалех керда репертуар а кийчъяь къахьегамхошта доагIача бесса гIулакх деш ба уж. Каст-каста концерташ увттаду, беседаш ю, лекцеш еш, иштта кхы а.

Масала, дукха ха йоаццаш В. И. Ленина цIерахча колхозерча комсаш делаеча бригаде дунен халкъашта юкъерча хьалах лаьца лекци йийшар Дубовской юкъерча школа хьехархочо Д. Брошенкос. Цул тIехьагIа дика чулоацама бола концерт оттадир. Къаьстта хоза хийтар гулбеннарашта М. Кочеткова, Н. Федосеева, кхычар дакъа а лоацаш оттаяь интермеди, «Тирка йисте», «Безаме вальс» яха Л. Виноградарскаяс даьха иллеш, иштта кхы а.

Белгалдаккха деза цхьаьккха. Культура отдела болхлошта практически методически новкъостал дара вIашагIъелла совет я Шелковской культура отделе болх беш. Каст-каста заседанеш ю цу совето, цига дувц тайп-тайпара дешаш. ДIадоах балхацара кхоачамбоацараш.

Иштта совета аргIанарча заседане лийцар Дубовской, Гребенской, Старо-Щедрински библиотекай балхах лаьца. Цига гучадаьхар балхаца хинна кхоачамбоацараш, уж дIадахара наькъаш дийцар.

Дика болх беш йола культучрежденеш а белгалйоах совето. Масала, Шелковской, Дубовской, Червленски культура ЦIеной болх бийцар совета заседане. Цу культучрежденей балха опыт дIа-юха йоаржае езилга а белгалдаьккхар.

Г. КИНДЕР.
Шелковской районни культотдела инспектор.

ВАХАРЕ БОДА НИКЪ

Вай республике баь па Iеш Российски Федераце дукхача городашка а болх беш ба Нохч-ГIалгIай медицински училище дийша баьнараш. Ше Iойиллача хана денз эзараш фельдшераш, акушеркаш, медсестраш кийчбаьб цо. Белгалдаккха дезаш да, духхьала укх шера 514 саго цига медицински юкъерча образоване аттестат хьайийца хилар. Хьамсарча республика дукхача моттигашка болх бе бахаб царех дукхагIбараш. Укх шера деша баха экзаменаш дIателаш къаьстта дукха нах хилар укхаза. Цхьа эзар пхи бIаь саг вар медицински говзал Iомае безам болаш. Цхьа эзар пхи бIаь заявлени язъьяр училище... Бакъда, цхьоалагIча курсе деша 450 саг мара дIа-м эцаргвац.

Соахкарчул 90 дешархо дукхагIа хул уж. Хьоахаде мегаргдолаш да итт класс чакхъяьккха вола 120 саг шоллагIча курсе хьаэцаргхилар.

Б. ИЛЬИН.

Доазол дехьара

ВАЙ ДОТТАГIИЙ БОЛЧА

«Хьаьйй ЧССР-е» аьнна тIалатташ марка а йолаш йола металл хьокха станокаш ийю 80 гаргга болча мехко. Республика промышленни предприятеша тайп-тайпара йола ужжамо 850 станок кхухьийт доазол дехьарча рынке. ХIара шера 17 эзарнел кIезигагIа йоацаш металл хьокха станок йохьийт Чехословаке. Уж дIакхахьийтарга диллача дунен тIа йиълагIа моттиг лоац цо, хIаьта экспорт лакхъялара темпашка диллача из хьалхаьннай Англия ВIашагIкхийтта Штаташи санна йолча доазол дехьа станокаш лоаттаеча дунен экспортерел.

ВIаши юкъерча экономически новкъостала Советага гIолла станокий массехк итташ тайпаш хьаде специализаци еш я Чехословаки.

* * *

Кубински кхалнаьха Федераци вIашагIъеллача дийнахьа денз 5 шу дизара хетаяь дукхача наьха йоккха митинг хилар Гаване. Федераце председатела Вильма Эспин де Кастрос Федераце заявлена Iойийшар митинге. Цу тIа йоах, Кубай кхалнаха йоагтIаш йола моттиг лоац социализм хьалъеча. Хьинаре дакъа лоац цар кубински революце шоашта хьалхашка увттадеш дола дерригa декхараш кхоачащдеча, — образоване, даьхе лораяра, унахцIено лораяра даькъе, производстве, и. кх. дI.

* * *

Китае эгтара хьалха Тяньцзине кийчъьй тайп-тайпарча сухалашца электрически батареяшта заряжать деш а двигателаш болх бе йолайолийташ а йола селенови выпрямитель.

Бердача выпрямитело йиш хулийт грузовой машина батереяна зарядка яра эша ха 80 процент лоацъе. Цун новкъосталца автомашиний двигателаш массехк секундах болх бе йолаялийта йиш хургья кхыметтел нулал лохехьа цельсе 20 градус йолаш температура хуле а.

(ТАСС).

2 сентябре 20 шу дуз Вьетнам Демократически Республика я аьнна дIакхайкадаьча дийнахьа денз. Республика столица Ханой.
В. СОБОЛЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ВЬЕТНАМЕ МАШАР ОТТАБАРА

МАЛХБУЗЕН БЕРЛИН. Малхбузен Берлинерча машар бахьан долаш, къамий а дунен халкъашта юкъера а барт вIашагIкхетийтар духьа лоаттабеча къовсама массазарча болхлой комитето кулгаш яздайт Вьетнамера американски агресси соцаелга дIадехаш йолча заявленена кIал. Иштта ахча а гулду Къулбехьен Вьетнаме бахача агрессе эенаш даьча наха новкъостал дара.

ЯПОНИ. Японски халкъ сатем байна хьеж Вьетнамерча шерлуш латтача тIемага — цу тIа уйла сецай «Асахи» яхача газета, обществана хетачунга ладийгIачул тIехьагIа. Хаттараш даьча нахах 60 процент бараша белгалдаьккхар японо-американски кхерамален договор оттадаь хиларцеи Окинаве а Япони а американски базаш хиларцеи дувзаденна Япони цу тIема юкъе озара кхерам хилар. 75 процент бараша протест ю Къилбаседен Вьетнаме американски бомбаш чуеттара духьала, хIаьта 4 процент бараша мара могаданзар США-с леладу уж гIулакхаш.

Вьетнамера хьал Iалаьмате чIоагIа кхераме хилар дувца деза вай американцашта — девиз ишта а йолаш дIайолаелар Токио Вьетнаме машар оттабара тIехьа латтача японски культура деятелий кампани.

ПУЭРТО-РИКО. США-с пуэрто-рикански халкъа жачденача эскаре гIулакх данза ца воалийташ долча законa духьала студентийи болхлойи демонстраци хилар Агуадилья яхача городе. Демонстраце дакъа лоацаш хиннараша транспоранташ хьора укх тайпара йоазош тIа а долаш: «Оаха протест ю Вьетнамерча тIема духьала», «Тхоай дезалашта юкъе таьзет оттаде лац тхона!».

НОРВЕГИ. Столицерча социал-демократически кагирхой организаце цIаькха а бехке бу Вьетнаме тIом лоаттабеш бола американцаш, дIадех Вьетнама Демократически Республикана чуетта бомбаш сов чехка социйтилга. «Арбейдербладет» яхача газета тIа кепа теха араьккхача заявлене тIа цо дIадех Къулбехьен Вьетнамера американски бIунаш арадоахилга.

ГРЕЧЕСКИ ПАРЛАМЕНТЕ

АФИНАШ, 25 август. **ТАСС-а Корр. А. Семина** хоам бу:

Селхан саррахьа парламенте ше керте латтача правительства программа хьакъехьа 30 минута заявлени еш къамаьл дир Греце кердача премьер-министра И. Цирикокоса. Эгтара хьалха цо дIайолайир массехк дийнахьа йIаьхлургйолаш а цул тIехьагIа голосовани йолалургйолаш а йола, шийй кабинетах тешам болара хьакъехьарча дешах йола дискусси.

«Мохк экономически дегIабар» духьа политически кризис дIаяккханза яргъяц, аьлар Цирикокоса. Цо дIахайтар ше бахача наьха «кагийча группай гIулакхаш» лоархIаш йолча дукхача наха еча забастовкаех лоархIавар духьа «доагIаш дар де» лаьрхIа шийй правительство хилар.

Арахьарча политика дешаш ше дувцаш, Цирикокоса аьлар, из хувца ца луш юсаш хилар: НАТО-на тешаме йолаш юс Греци, цхьабакъда, кхыча мехкашцара экономически, культурни, кхыдола гIулакхаш дегIаккхувлилга а дитац цо.

Кердача премьера къамаьл массехказза юкъахдаьхар центра Союз яхача партегара а Едини демократически аьрдехьарча партегара а викалаш духьал а бувлаш.

Г. Папандреу — центра Союза яхача парте лидера цIерах къамаьл дир хьалха хиннача юстице министра Бакопулос. Цо аьлар, центра Союза парте лархIац Цирикокоса правительство, цунна духьала кхадж а тоссаргба. 45 минута болх баьчул тIехьагIа парламента заседани шоллагIча денналиа тIехьаяьккхар.

Парламента здане дIачувоала моттигаш полицеи жандармереи йоккхийча нарядаша лораеш я.

КЪАМАН РЕВОЛЮЦИОННИ СОВЕТ ВIАШАГIЙОЛЛАР

ДАМАСК, 24 август. (ТАСС). Сирийски Арабски Республика президентски совето дIакхайкадаьд Къама революционни совет вIашагIъеллалга. Совета юкъе вахав 95 саг. цар даькъе эскара, болхлой, ахархой, интеллигенце викалаш а болаш.

ГАЗЕТ ДЕШАРИЙ ПИСЬМО ЛЕРРАГIА

№ 11 йолча Наьсарерча гIишлой монтажни управлене болх беча каменщикий бригадирагара письмо кхаьчар редакце:

—«Дийнахьа тхоашта йоагIаш йола балха нормаш кхоачашъю оаха. Цхьабакъда, къаьстта укх тIеххьарча шин бетта алапеш кIезига эц са бригада болхлоша. Боккъал редакцега дехар ду оаха тахка, фу бахьан долаш лохденнад тха алапеш — каменщикий бригадир М. Чилиев».

1961 шера трикотажни фабрика хьалъе йолайир Наьсарерча № 11 йолча гIишлой - монтажни управлене. ХIалале ненаш хьал а детта тхов тIабахийтаб цу йоккхача гIишлона. ХIанз чухнахьара а арахьара а балхаш ду гIишлошъераша. ЙIоахал а шорал а бIаь совгIа метр йола гIишло иштта лакха а я. Цхьабакъда, гIишлошъераша аттагIа а сихагIа а болх бергболаш цхьаь цаI подъемни кран е конвеерни установка яц цига. ГIишлой материалаш гаьнпара хьа а кхухьаш носилкашца лакхе хьал тIа йоах кхалнаха. Из бахьан долаш нонагIа йола балха ха зехьа йоаю болхлоша. ХIаьта цунга хьежжа мара алапи а хилац цар.

Къаьстта воча хьала тIа ба каменщикаш. Балха говзал лоха хилар, гIишлой материалаш йоацача хана царга кхыдола балхаш дайтар, е болх боацаш лоаттабар бахьан долаш алапеш кIезига да цар. Къахьегама дисциплина а геттара во я фабрика хьалъеча. Къахьегам лерттIа вIаштIехьбаьккхабац кулгалхоша. Из да керттера бахьан.Цар, хьагучох, дукха йоакхо яц гIишлошъерий балха говзал лакхъяра, царга смежна специальносташ Iомайитара, механизаци юкъейоалаяра. Цхьадола балхаш юха де дезаш хул. ГIишлошъерий бригадашта юкъе социалистически яхь делаяц. Цудухьа балха овсаде а геттара лоха я.

Iай маькха комбинате оаха болх беш дукхха лакхагIа дар тха алапеш, йоах каменщикаша. Бакълув уж. Iайи аьхкийи цар болх баьча нарядашка хьежар со. Аьхки цар шин бетта баьча балхах хьайица алапи Iай цу юкъа хьайицачул шозза хIана дац аьнна кIезигагIа дар. ХIанад из иштта? Аьхки ха а хьалаш а дукхха дикагIа хила ма дезий!

Наьсарерча № 11 йолча гIишлой - монтажни управлене кулгалхой ха декхарийла ба шоай хIара болхлочун материальни безам тIагIоргболаш болх вIаштIехьбаккха безилга.

С. ШАДИЕВ.

Башха-дика шофер

Цхьа миллион ах миллион гаргга километр — автобоахамий дукха водителаш цецбаллал йоккха цифра я из. Ужжал километраш никъ баьб респотребсоюза транспортни контора водитела Быков Роман Павловича тайп-тайпарча маркех йолча автомобилашца. Цхьаволча зIамигача саго водитела удостоверени ше хьабеллача аттагIеи алапи дукхагIа доагIеи болх лох, хIаьта Быков Роман 30 шу хьалха, берашха зIамига саг волаш укх боахаме ше балха веча денз даим укхаза висар. Боккъаллаф аьлча. пхи шу-м дисал цун юкъагIа. Даьхен Сийлахь-боккха тIом лаьттача шерашка миллионаш болча шийи нийсархошца цхьана тIема наькъашка гIолла автомашина лелайир цо. Фронтера цIавеначул тIехьагIа юха а ше хиннача автобоахаме балха а ваха республика довзача наькъашка гIолла автомашина лелаю цо.

Хоза я цун автобиографи. Благодарносташ, памятни совгIаташ, ахчан премеш, — цу тайпара ткъаь итт йоазув да цу къахьегама книжка тIа.

Къахьегама ветерана сурт каст - каста Сийлен доска тIа хьалтох. Быков Роман Павловича ала йоагIаш еннай Российски Федераце Советски торговле отличник яха значок.

Я. БУБНЕНКО,
пенсионер.

Спорт

Гудермесерча № 8 йолча производственно-технически училища дешархошта физически культуреи спорти хьехаш ва езача атлетикаи, кIалтохаргах латарен, герьевойи спортен республика чемпион Дардаил Межидов. Штангистий республикански сборни команда член а ва из. Д. Межидова укх шин шера Iомаваьча пхи бIаь совгIача спортсмено кхувш боагIарийи нхийнарий кхоалагIча разрядеи нормаш кхоачашъяьй.

СУРТА ТIА: Дардаил Межидов ПТУ-8 дешархой В. Левшинеи Ш. Сербиевеи тренировкага хьожаш ва.

В. ТАНАСЬЕВА сурт.

ВЕЛОСИПЕД

Укх деношка «Спартак» общества республикански совета велосипедни спортах хьалхара моттиг яккхара хинна яхь йистельнай. Къовсам лоаттабаьрашта юкъе бар Нохч-ГIалгIай АССР-еи РСФСР-еи низ болашагIа бола СССР-а спорта мастераш Г. Бутенко, В. Бутенко, В. Сергеева, Г. Ишеков, Я. Литвинова, кхыбараш а. берригa 50 гаргга велосипедист.

Хьалхарча дийнахь 10, 15, 20, 25 километр никъ беш хилар спортсменаш. 10 километр никъ баьча мехкарашта юкъе чемпионка хилар Р. Феактистова, цун ха 17 минути 10 секунди я. 15 километр никъ баьча кагийча наха юкъе хьалха ва Ю. Качаров, цун ха 30 минути 56 секунди я.

Старте кхалнах ба. ЧIоагIа къовсам лаьттар царца юкъе. Массарел, котъяьлар В. Сергеева (24 минути 19 секунди). Къонахашта юкъе хьалха ва цхьоалагIа разряд йола П. Беликов.

ШоллагIча дийнахьа велосипед хохкаш бIарчча группаш хилар. МаIача наха юкъе низ болашагIа хилар Ю. Бабайцев. 75 километр никъ бир цо цхьан сахьтеи 55 минутеи 56 секундеи.

Кхалнах а хилар тIагIертта къовсам лоаттабеш. 25 километр никъ беш финиша хьатIакхача 100 метр совгIа мара йисаяцар группа юкъера хьа а къаьста къона велосипедистка Г. Литвинова массарел хьалха яьннача хана, из никъ 40 минутеи 30 секундеи а баь хьалхара моттиг яьккхар цо. Из боккха толам ба.

Кагийча наха юкъе хинна яхь юххьанца дукха къовсам боацаш хилар, цхьабакъда, финиша хьатIакхача массехк метр йисача хана белгалваьлар А. Двайцын. 50 километр никъ баь ваьлар из цхьан сахьатеи 26 минуте 13 секундеи.

Котбаьннараштa деннад I, II, III степена дипломаши республикански совета жетонаши. Дика вIаштIехьъяьккха яхь кийчъяьр СССР-а спорта мастер йолча тренера С. Аврагимовас.

О. НИКОЛАЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Гор. Грозне. Здоровая улицагIа, № 12, яхача гр-ка **Панкова** Лариса Георгиевнас суде деннад гор. Грозне, Луговая улицагIа, № 72, вахаш волча шийи марагара гр-гара **Вашный** Дмитрий Георгиевичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда гор. Грозне, Ленински района халкъа суде.

Гор. Грозне. Старый пос., корп. 47, кв. 2, вахача гр-на **Семенов** Дмитрий Григорьевича суде деннад гор. Грозне, Старый пос., корп. 47, кв. 2, яхаш йола шийи сесаг гр-ка **Воробьева** Мария Сергеевна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда гор. Грозне, Старопромысловски района халкъа суде.

Гор. Грозне. Дальни улицагIа, № 86, кв. 1, вахаш волча гр-на **Донейко** Андрей Тимофеевича суде деннад город Грозне, Матросова улицагIа, № 61, яхаш йола шийи сесаг гр-ка **Донейко** Антонина Изуновна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Октябрьски района халкъа суде.

Гор. Грозне. Большая улицагIа, № 65, вахача гр-на **Маркосов** Александр Артемовича суде деннад гор. Грозне, Большая улицагIа, № 65, яхаш йола шийи сесаг гр-ка **Маркосова** София Михайловна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда гор. Грозне, Ленингски района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цlеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленнин, юртбоахамен, культуран, письмойн отделий — 2-25-72; корректорске 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отдел партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ02678. Заказ № 4678.